Ժ· ՏԱՐԻ 2723 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ՄԵՀԵԿԱՆ 4385 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1893 23 ՇԱՊԱՆ 1310 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره ولك غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան ամբողջ 150
» Վեցամսեայ » » 75
» Եռամսեայ » » 40
Օսմ. Երկիրներ Տարեկան Ֆրանք 56
» Վեցամսեայ 28
Ընտիր [illegible] · Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց [illegible] Ղրուշ 50

Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 27/11 ՄԱՐՏ 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՄԵՔ ՁԵԶ ԿԸ ԽԱԲԵՆՔ

Դարուս մէջ հայ օրագրութեան հաստատուելէն ի վեր, շաբաթը մի քանի անգամ, կամ ամեն օր, հայ լրագիրք սովորութիւն ըրած են քարոզներ կարդալ հայ ժողովրդեան՝ կարգ մը օգտակար նիւթերու վրայ։

Կը յուսա՞ք որ այս խմբագրական քարոզներ, որք միշտ նոյն առարկաներուն վրայ կը դառնան, ու նոյն ձեւով շատ անգամ, մտադրեալ ազդեցութիւնն ըրած ըլլան, հանրային կարծիք մը կազմած, հանրային գործին շօշափելի նպաստ մ'ընծառած ըլլան։

Մեր լրագիրք ամենէն աւելի այս գաղափարը մշակած են՝ «Հանրօգուտ իրերու հոգածութիւն»։ Արդ, այս մասին, բաղդատմամբ 25—30—35 տարի առաջուան, ի՞նչ յառաջդիմութիւն կը տեսնենք մեր մէջ։

«Հանրօգուտ իրերու հոգածութեան» ամենէն շօշափելի ձեւը պիտի ըլլար՝ տեղային ընտրութեանց մասնակցութիւն։ Այս օրինական և բարոյական պարտաւորութեան նշանակութեանը վրայ ծանրանալու պէտք չկայ։ Արդ, ի՞նչ կը տեսնենք։ Ամեն կողմ, ո՛ր թաղի մէջ որ ուզէք, բացարձակ անտարբերութիւն թաղային ընտրութեանց առթիւ։ Սամաթիոյ պէս բազմահայ թաղի մը մէջ քուէները զոյգ մը հարիւրով կը համրուին, կամ քիչ աւելի։ Եւ իւր ներքին գործերուն ամենէն ուշադիր թաղ մը եթէ կայ, Սամաթիան է։ Անկէ դուրս՝ այնքան ալ չկայ։ Ահա շաբթուս մէջ իսկ լսեցինք որ Խասգիւղ, իմացական մշակութեան անցեալ մ'ունեցող թաղ, 1,000 ընտրող ունենալով, հազիւ 140ին մասնակցութեամբ ձեռնարկեր է Թաղական Խորհուրդ մը կազմել չորս տարուան համար։

Ուրիշ թաղեր եւս ա՛յնքան անտարբեր կամ խակ կերպիւ ի գործ դրած են այս տարրական ամենապարզ պարտականութիւն որ 30—35 տարւոյ ո՛ և էցէ կիրառութենէ մը ետքը, զիրենք այս իրաւունքէն առժամապէս զրկելու պէտք տեսեր է Ազգ. Վարչութիւնն։

Մի՛ ըսէք թէ «առաջներն այսքանն ալ չկար»։ 30 տարի առաջ ընտրութեանց աւելի շատ ընտրողներ կը մասնակցէին թերեւս։ Այլ ինչ որ ըլլայ, երբեք աւելի մեծ անտարբերութիւն մը ցոյց տրուած չէր «հանրօգուտ իրերու»։

* * *

Մեր լրագրաց յաճախ յեղյեղած մէկ քարոզին ալ բնաբանն է «Թաղային վարժարանն»։ Աստուա՛ծ իմ, այս հայ լրագրաց գրա՜ծը «թաղային վարժարանաց բարենորոգման» վրայ։ Թուղթի և մելանի պաշա՛րն որ սպառած է այս մշտապատրաստ նիւթին վրայ։ Եւ անոր հետ յարակից այս խնդի՛րք, «Ուսումնական Խորհուրդ», «Կրթական Ծրագիր», այլովքն հանդերձ։

Արդ, ո՞ր թաղին մէջ հայ ժողովուրդն այսօր աւելի հոգածու է իւր դպրոցին քան քսան և հինգ տարի յառաջ։ Անոնք որ Սամաթիոյ մեծ կրակէն առջի Սամաթիացիներուն դպրոցասիրութիւնը կը յիշեն, չեն կրնար պնդել թէ այսօր աւելի բան մը կ'ընեն, թէ այսօր աւելի կը փնտռեն կրթական գործին աշխատողներն։ Ուրիշ քանի մը թաղերու մէջ, առաջուան կոյս եռանդն ալ չենք գտներ թաղային վարժարանին վրայ։ Գում-Գափուի Մայր-վարժարանն, Ենի-Գափուի, Գում-Գափուի դրսի և Կէտիկ-փաշայի վարժարաններուն հետ միացնելով կեդրոնական վարժարան մը հիմնելու գաղափարը շատ տարիներէ ի վեր կար, և իւր տասնամեայ գոյութեան ընթացքին մէջ Արեւելք քանիցս արծարծեց։

Բայց ամեն կերպիւ օգտակար ու գործնական (և մեր յոյն դրացեաց կողմէ արդէն ի կիր առնուած) այս գաղափար անգործադրելի մնայ մեր մէջ, և ապագայ իրագործմանն ալ կը թերահաւատինք. որովհետեւ 40 տարիէ ի վեր հայ լրագրաց ամեն խմբագրականներն ու յօդուածներն ամենեւին ազդեցութիւն ըրած չեն «թաղային անձուկ ոգւոյն» վրայ։ Ամեն թաղ ինքն իրմով ուզեր է փայլել, և անոր համար ո՛չ մեկ բան մը կրցեր է ըլլալ։ Մեր գործիչներ կա՛մ բնաւ փափաք չեն զգար աշխատելու, և կամ իրենց թաղին համար միայն կ'ուզեն աշխատիլ։ Իսկ երկու-երեք թաղի մէջ գործակցութիւն դպրոցական նպատակաւ՝ բացարձակ անկարելի եղած է։

* * *

Նոյն փորձն Սկիւտար ալ եղաւ, Ս. Կարապետի և Ս. Խաչի մօտակայ վարժարանները միացնելու համար, և թէպէտ գործին գլուխն Համբարձում Իփէքճեանի պէս կարող մարդ մը կար, չյաջողեցաւ։

Այս ամեն անյաջողութիւնք միեւնոյն պատճառէն վերագրելի են. հանրային ոգւոյ, հանրային հոգածութեան բացակայութիւն։

* * *

Եւ գրեթէ ամեն թաղի մէջ, Բերայէ ի Խասգիւղ, Սկիւտարէ ի Գում Գափու, լսուած գանգատը թէ «իրենց տղայքն ազգային վարժարան ղրկող ծնողք ամենաթեթեւ շաբաթականն անգամ չեն ուզեր վճարել, մինչ նոյն ծնողք՝ երբ օտար վարժարան ղրկեն իրենց տղայքը՝ կանոնաւորապէս կը վճարեն, և ամեն թաղային վարժարանի մէջ ամեն ամիս փոքր շաբաթականներէ գիզուած կարեւոր գումարներ բաց կը մնան,»—այս գանգատ, կ'ըսենք, ո՛չ ապաքէն հանրային ոգւոյ ցաւալի պակասը կը ցուցնէ՝ ամենատարրական նիւթի մը վրայ։

* * *

Ա՛յսչափ ժամանակէ ի վեր Բերայի կրթական գործը, կամ լաւ եւս՝ անգործութիւնը կը քննադատուի։ Ո՞ւր են Բերայի թաղեցիք, հանրօգուտ իրերու հոգածու, որք փոխանակ իրենց տղայքն օտար վարժարան ղրկելով շատանալու, իրենցն իսկ բարեկարգելու ետեւէ ըլլային։ Բայց երբ թաղին պաշտօնական վարիչնե՛րն իրենք առաջին օրինակը կու տան իրենց տղայքն օտար վարժարան ղրկելու, ալ ի՞նչ կրնան ըսել ուրիշներուն։

* * *

Քառասուն տարիէ ի վեր հայ լրագիրք ուրիշ քարոզ մը կը կարդան, որ բնաբան ունի «Ընթերցասիրութիւն»։ Հոս ալ մեք զմեզ կը խաբենք՝ կարծելով թէ զգալի յառաջդիմութիւն եղած ըլլայ։ Հիմա թերեւս մէկ թերթը քանի մը հոգի կը կարդայ. բայց վիճակագրական ճշմարտութիւն է թէ այսօր ծախուած հայ թերթերու օրինակները 15—20—25 տարի առաջուընէ շատ աւելի չեն,(*) մանաւանդ երբ գնոյ ահագին զեղչն եւս յիշենք։ Դասագիրքեր ու մանր մունր բաներ հիմակ աւելի կը ծախուին, բայց գիրքեր հիմակ առաջուընէ աւելի չեն, պակաս են։ Ո՞ւր է Կ. Պոլսոյ և Իզմիրի տպարաններէն հրատարակուած հեղինակութեանց և թարգմանութեանց առջի բեղմնաւոր բազմութիւնը։

* * *

Այսչափ տարիէ ի վեր հայ լրագիրք անխտրականութիւն կը քարոզեն հանրային գործերու մէջ, հարուստ և աղքատի աչառութիւն չընել, Խ—Բէյ չնայիլ։ Բայց, օրինակի համար, դպչէք այն ինչ բուն «ժողովրդական» թաղին վարժարանն, ու պիտի տեսնէք որ մէկ երկու բարեկեցիկ թաղեցիներու զաւակներ վերը մասնաւոր սենեկի մէջ կը ճաշեն կլրականի քով, մինչ աշակերտաց միջնակարգ և աղքատիկ ամենամեծ մասը վարը, խոնաւ յուրտ տեղ մը, այն խաւարուտ վարժարանին գարշահոտ ճենճեղիկներուն քովն կը ճաշեն կոտրած սեղաններու վրայ։ Ու դեռ այսպիսի հազար ու մէկ խտրութիւնք։

* * *

Հայ լրագիրք քառասուն տարիէ ի վեր ամեն օր և ամեն շաբաթ հանրային հաստատութեանց վիճակին վրայ գրելով, կը յուսային անոնց մասին հասարակաց կարծիք մը գոյացուցած ըլլալ։ Բայց ուր է՞ կա՞յ հասարակաց կարծիք ազգային հաստատութեանց վրայ։ Գրող դասէն դուրս որոց բանը գործը գրել է, կամ շահագրգռութիւն կը գտնէ գրելուն մէջ, հասարակ ժողովրդեան կողմէ գրուած նամակներ, յայտնուած կարծիքներ յաճախ կը տեսնե՞ք հայ լրագրաց մէջ, ազգային հաստատութեանց վրայ, ինչպէս Հիւանդանոց, Որբանոց, Պատրիարքարան, թաղային վարժարան, վանք, առաջնորդարան, ևն, որոց շուրջ խնդիրներ կը յուզուին պարբերաբար։

* * *

Ուրեմն, յառաջդիմութիւն չկա՞յ բնաւ։—Այդ հարցման պատասխանն՝ երկուշաբթի։—Առ այժմ, բաւ ըլլայ ըսել թէ այսչափ տարիներէ ի վեր հայ լրագրերուն գրած ամենէն կարեւոր և ամենէն անվիճելի բաները ձայն բարբառոյ յանապատի եղած են պարզապէս։

Բ. Ք.

(*). Եթէ հարկ ըլլայ, պատրաստ ենք թուանշաններով ապացուցանել։

ԽՆԴԻՐ ՄԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԵԱՑ ՄԷՋ

Մեր մէջ երբեմն խնդիր կ'ըլլայ թէ՝ շնորհքով դպրաց դաս չկենալուն համար, —հետեւապէս եկեղեցեաց մէջ երգեցողութիւնը ճաշակաւ ու կարգով ու կանոնով տեղի չունենալուն համար, —շատեր կը պաղին եկեղեցիէն, ուր սիրով պիտի երթային եթէ մեր նախնեաց անմահ շարականք առաջուան համով հոտով երգուէին, ևն. ևն.

Անգլ. մէկ-երկու շաբաթաթերթերնուն մէջ հրատարակուած նամակներէ ու խմբագրականներէ կը տեսնեմք թէ նոյն խնդիր Անգլիոյ մէջ եւս կը յուզուի, բայց... բոլորովին հակառակ իմաստով։

Հոն դպիրք ա՛յնքան քաղցրաձայն և սրտագրաւ կ'երգեն եղեր (անգլիքան եկեղեցեաց մէջ մանաւանդ) որ ժողովուրդն երգերուն նշանակութենէն աւելի եղանակին սկսեր է ուշադրութիւն ընել, եւ մինչ սովորութիւն էր որ դպրաց դասը պարզ առաջնորդ մ'ըլլայ ժողովրդային երգեցողութեան՝ վարելով և ուղղելով զայն, հիմա ժողովուրդը, դպրաց աղուոր ձայնին զմայլած, ինք կը լռէ եղեր՝ զանոնք մտիկ ընելու համար բոլորովին սրտիւ, բան մը որ վնասաբեր է հոգեւոր շինութեան, և եկեղեցական երգեցողութեան նպատակին հակառակ կուգայ բոլորովին, կ'ըսեն Անգլիացիք։

Այսպէս է մարդկային ազգին ճակատագիրն։ Երբեք գոհ պիտի չըլլայ բոլորովին։ Դժգոհ՝ երբ դպիրք անկարգ և անսիրելի են, բայց գոհ ալ պիտի չըլլայ երբ դպիրք «պէտք եղածէն աւելի աղէկ» են։ Ուրեմն, եկեղեցական երաժշտութեան մէջ, «պէտք եղածէն աւելի աղէկ» մը կայ, մինչ մեք կը կարծէ՛նք թէ ասիկա գեղարուեստ մ'է որոյ կատարելագործութեան չափ ու սահման չի կրնար ըլլալ։

* * *

Տեսնենք ինչպէս կը գրէ Անգլիացի մը, որ ամենէն աւելի ազդուութեամբ յուզեց այս խնդիր, և որոյ գրութիւնն ի նկատ առնուած է վերջերս ուրիշ նամակագիրներու կողմէ եւս։

«... Երբ դպիրք կը սկսին ժողովրդեան ուշադրութիւնն այլուր դարձնել եկեղեցական երգեցողութեան բուն նպատակէն, ժամանակ է որ այսպիսի դպրութեան վերջ տրուի, ու մինչեւ իսկ այնպիսի դպրաց դաս մը (Choir) ջնջուի բոլորովին։

«Հոս իմ բնակած թաղիս մէջ (ի Լոնտոն, Հիւսիսակողմ,) այսպիսի դպրաց դաս մը ունինք, այնքան լաւ որ եկեղեցւոյն դուռները կիրակի օր շատ անգամ կը պաշարուին ներս մտնել ուզող խուռն բազմութեան կողմէ, որպէս թատրոնի դուռները՝ մեծ ներկայացման մը գիշերն։ Եկեղեցւոյն մէջ ասեղ ձգելիք տեղ չկայ։ Բայց այս ահագին բազմութենէն խիստ քիչեր բերաննին կը բանան սուրբ երգեցողութեանց մասնակցելու։ Ամենամեծ մասը լուռ ու մունջ կեցած մտիկ կ'ընէ դպիրներուն, մոռնալով թէ բարեպաշտ հաւատացելութեան պարտաւորութիւնն եկեղեցւոյ մէջ ո՛չ միայն երգ լսել եւ երգ երգել՝ այլ և աղօթել է։

«Մեր եկեղեցական պաշտամունք թո՛ղ կարելի եղածին չափ աղուոր ըլլան և սրտագրաւ, ատոր ըսելիք չունիմ. Բայց երբ դպրաց դասն, որ հոն դրուած է որպէս զի հոգեւոր երգեցողութեանց առաջնորդ ըլլայ և ո՛չ թէ ինքզինք մտիկ ընել տայ, ա՛յնքան կը չափազանցէ իւր դեր որ ժողովրդեան ուշադրութիւնն հոգեւոր պաշտամունքէն անդին կը դարձնէ, փոխանակ եկեղեցւոյ հօտին հոգեւոր օգուտը դիտելու՝ ժամանակ է դպիրները դոցել։

«Գործին յոռեգոյն կողմն է որ կարգ մը երգեր լսելէն ետեւ, բազմութիւնն հիմա սկսած է դուրս ելնել, առանց պաշտամանց աւարտման սպասելու։ Կիրակի երեկոյեան ժամերգութեան պահուն կը տեսնենք որ քարոզէն առջի երգն երգուելէն ետքը, շատեր կ'ելնեն իրենց տեղէն և եկեղեցիէն կը մեկնին, ներկայից եռանդը պաղեցնելով, եկեղեցւոյ լռութիւնն ու բարեկարգութիւնը խանգարելով և գէշ օրինակ ըլլալով այլոց, բան մը որոյ նմանը մինչեւ ցայս ժամանակները չէինք տեսած։ Եկեղեցական պաշտամանց աւարտումէն յառաջ դուրս ելնել ո՛չ մեկու միտքէն կ'անցնէր։ Հիմա դպրաց անոյշ ձայնը լսելէն ետեւ դուրս ելնելն ա՛յն աստիճան սովորութեան կարգ կ'անցնի որ եկեղեցպանք սկսեր են այս վայրկեաններուն պնակ մը առած եկեղեցւոյ դուռը կենալ՝ մեկնող [illegible] 40փարանոցներն ու Չիլինկներն հաւաքելու յուսով։»

* * *

Ասիկա շահեկան խնդիր մ'է, որոյ վրայ, Մեծ Պահոց մէջ մանաւանդ, կ'արժէ առանձինն խօսիլ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՍԱՀԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ շարժումը Փրանսայի մէջ հակահարուած մը յառաջ բերած ըլլալ կը թուի։ Ժամանակէ մ'ի վեր կանանց իրաւունքներուն վրայ այնքան կը խօսուէր, այնքան առաջարկներու մէջ գեղեցիկ սեռը գեղեցիկ կերպիւ ինքզինք ցուցնել կ'սկսէր, որ զօրեղ ցեղը նախանձիլ սկսեր է։ Գոնէ կիներն իրենք այսպէս կը կարծեն։ Իրողութիւնն է որ Սորպոնի Համալսարանին մէջ, այն դէպքէն ետքը զոր յիշեցինք անցեալ օր, Փրանսական գրականութեան դասին արգիլուեցան կիները, որք կ'օգտուէին Պ. Լառումէի հրապարակախօսութենէն։ Եւ յետոյ, կանայք արտօնութիւն խնդրած էին Գեղարուեստից վարժարանը յաճախելու, այսինքն՝ ձրիապէս նկարչութիւն սորվելու, ինչպէս երաժշտութիւն՝ Քոնսերվաթուարի մէջ և գիտութիւն՝ զանազան Համալսարաններու մէջ։ Թէեւ մեծ յոյս ունէին իրենց խնդիրքին ընդունելութեան, բայց Երեսփ. Ժողովը չուզեց նկարչութեան կին աշակերտուհեաց համար աշխատանոցի մը ծախքն անցունել ելմտացոյցի մէջ, որով կանայք զրկուած պիտի մնան նկարչութիւն սորվելէ Պետութեան ծախքով, թէեւ իրենց անձնական ծախքով սորվողներ ոչ սակաւ կան, և ամեն տարի Փրանսացի պատկերահաններ գեղեցիկ պատկերներ ի ցոյց կը դնեն հրապարակային նկարահանդէսներու մէջ։

ԱՆՄԵՂ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼ.—Եւրոպական երկիրաց ոմանց մէջ խնդիր է թէ օրինական ինչպիսի եղանակաւ բարոյական և նիւթական փոխհատուցում պէտք է տալ այն անձերուն որք սխալմամբ կը դատապարտուին, որք պատիժնին կը կրեն, բայց ապա կը հաստատուի թէ անմեղ են։ Աւստրիա լուծած է այս խնդիրը։ Ուրիշ երկիրներ ալ լուծելու վրայ են։ Այս օրերս Վիւրթեմպերկի թագաւորն երեսփոխանաց արտասովոր ծախուց հաշիւէն 1,500 մարքի գումար մը տալ տուաւ երբեմն գող դատապարտուած մարդու մը, որ իւր բանտարկութեան պատիժը քաշած էր, բայց անմեղութիւնն ապա հաստատուեցաւ բուն գողին երեւան ելնելովը։ Վիւրթեմպերկի մէջ այժմ հասարակաց կարծիքը կը խնդրէ մասնաւոր օրէնքով կանոն մը դնել այս մասին։

ՉՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՔ.—Պոլոտյի Եդեանոպատ Ատեանն երեքամսեայ բանտարկութեան դատապարտեց զՊ. Տրնէբրուա խմբագիրն և 5,000 ֆր. դրամական հատուցման Բօքսալ պոլանժէական լրագիրն, որք ամբաստաներ էին զՊ. Ռէյնալ նախկին նախարարն և երեսփոխանը թէ Քրէտի Ֆոնսիէ դրամատունէն դրամ չորթել ուզեր է յօգուտ Ռէբիւպլիք Ֆրանսէզ լրագրին, զոր կը վարէ Պ. Ժոզէֆ Ռէյնաք։ Այս մօտ գրուածներուն գրպարտութիւն մ'ըլլալն հաստատելով, դատարանը չվարանեցաւ յօրինակ այլոց պատիժ մը տնօրինելու գրպարտչին։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ ԵԳԻՊՏՈՍԻ.—Եգիպտական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ղրկեց, որով կը յայտնէ իւր որոշումը թէ վերջերս գտնուած հնութիւններէն մաս մը, յառաջագոյն գտնուած ուրիշ հնութեանց պէս, նուիրել Լոնտոնի, Փարիզի, Պերլինի, Վիեննայի, Փեթերսպուրկի և Հռոմայ թանգարաններուն, այն տեղի գիտնոց և ուսումնասիրաց եւս օգտակար ըլլալու համար։ Այս հնութիւնք («Արեւելք»ի մէջ արդէն յիշուած) են Ամմոն Քահանայապետին մումիաներն, որք այժմ կը գտնուին Կիզէի թանգարանին մէջ։ Այս մումիաներու մէկ մասն որ այսպէս երկրէն դուրս պիտի հանուի, վիճակ պիտի բաժնուի, և վիճակաւ պիտի որոշուի թէ վերոյիշեալ եւրոպական թանգարաններէն ամեն մին ո՛ր մասը պէտք է ընդունի։

Պ. ԱՆՏՐԻԵՕ օրուան մեծ ամբաստանեալն է տակաւին Փրանսայի մէջ։ Պոլոտյի դատաստանին մէջ Պ. Տրնէբրուայի փաստաբանութիւնն ըրաւ, հանրապետական արդի վարիչներուն ընչասիրութեան վրայ խօսեցաւ. բայց ինչպէս ծանր դատավճռէն յայտնուեցաւ, իւր պերճախօսութիւն օգուտ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (91)

Է. ՌԻՇՊՈՒՐԿ ԵՒ Է. ԼԻՑԷՆ

ԲԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ
ՀՐԵՇՏԱԿ ԵՒ ՍԱՏԱՆԱՅ

Ետքոյ, դէպ ի կոմսուհին դառնալով.

—Տիկին կոմսուհի, շարունակեց, անամօթաբար խաբեր են զձեզ՝ զրպարտելով զիս ձեր մօտ... Յանուն Աստուծոյ կերդնում որ գձուձ մեքենայութեան մը զոհուած էք... փոխանակ անիծելու և նախատելու, հարցափորձեցէք զիս։ Եթէ նոյն իսկ կեանքս վտանգի, կը խոստանամ ճշմարտութիւնն ըսել ձեզ... Պարոն մարքիզ, դուք ճանչցած էք իմ հայրս, և ձեզ կը հարցնեմ, տ'Ակլէա կոմս մը ստա՞ծ է երբեք։

Մարքիզը բացագանչութիւն մը արձակեց.

—Երիտասարդ, ըսաւ յուզումէ դողդղացող ձայնով, ի՞նչ անուն արտասանեցիք։

—Իմ ազնիւ հօրս անունը, որ իր անձնուիրութեանը զոհ գնաց ձեր հօրը պէս, պարոն մարքիզ։

—Տ'Ակլէա կոմսին զաւա՞կն էք դուք։

—Իր զաւակն եմ։

—Օ'հ, այո, իրեն կենդանի պատկերն էք... բայց ինչո՞ւ այդ միւս անունը։

—Շատ երկար կ'ըլլայ պատմել ձեզ թէ ինչ աղէտալի դէպքերու բերմամբ պարտաւորեցայ առժամապէս թողուլ հօրս անունը, պարոն մարքիզ. բայց ոչ անուն, ոչ տիտղոս կապտած եմ։ Պառնէի դերակոմսութիւնը իմ մայրական ժառանգութեանս մէջն է։ Մնաց որ, Պառնէի կամ տ'Ակլէա, քիչ կարեւորութիւն ունի այս պահուս, պարոն մարքիզ։

—Ընդհակառակը շատ կարեւորութիւն ունի, Պարոն կոմս։

—Հաճեցէք բացատրել ձեր միտքը, Պարոն Մարքիզ։

—Ամօթալից գործով մը ամբաստանուած էիք, ոճիրով մը այնու մանաւանդ մեծ զի չէ նախատեսուած օրէնքէն։

—Ոճիրո՞վ մը ամբաստանուած եմ մի՛, գոչեց Մարսէլ։

—Դուք չէ, Պարոն կոմս, Պառնէի դերակոմսը. արդ, ինչ որ կարելի կը գտնէի անծանօթի մը կողմէ, զոր նկարագրած էին մեզ ամենասեւ գոյներով, անհնելի բան մը կը դառնայ զոր բոլոր ուժովս ետ կը մղեմ քանի որ խնդիրը տ'Ակլէա կոմսին վրայ է, որուն անունը կը նշանակէ պատիւ և ուղղամտութի՛ւն։

—Նոյն իսկ եթէ ես հաստատե՞մ, հայր իմ, ըսաւ կոմսուհին։

—Նոյն իսկ եթէ դուք հաստատէք, աղջիկս։ Ես ալ Պ. կոմսին համակարծիք եմ և իրմէ ետք կը կրկնեմ ձեզ. այս ամենուն մէջ սոսկալի գաղտնիք մը կայ, զրպարտած են զայն ձեզի։ Բայց այդ մթապատ գաղտնիքին պիտի թափանցենք և երեւան պիտի հանենք հնարքը, ապահով եղէք, աղջիկս։

Խեղճ մայրը յուսահատ ակնարկ մը նետեց աբբային վրայ։

—Ինչո՞ւ այլեւս ուրեմն, մրմնջեց։

—Տառապելու համար, պատասխանեց կրօնաւորը։

—Պարոն կոմս, ըսաւ Ռոսթան դերակոմսը ձեռքը Մարսէլին կարկառելով, հաւատք ունիմ ձեր վրայ։

—Ես ալ, ըսաւ ծերունի Մարքիզը, և ձեզի կը վստահինք Կասթոնը փրկելու համար։

—Տակաւին բան մը չեմ գիտեր, Պարոններ. ի՞նչ է ուրեմն Կասթոնին գլխուն եկած վտանգները։

—Պարոն կոմս, պատասխանեց Սեպաստիէն աբբան, Կասթոն անդունդի մը մէջ կը գլորի, եթէ անմիջապէս չկեցունենք զայն, կորսուած է։

—Կը սոսկացնէք զիս, պարոննե՛ր, գոչեց Մարսէլ։ Բայց շնո՛րհ, տեղեկացուցէք զիս. ձեր և Կասթոնի տը Ռոսթանի տրամադրութեան ներքեւ կը դնեմ իմ սիրտս, իմ ստացուածքս, իմ բազուկս և իմ արիւնս։

Երիտասարդը այս խօսքերն արտասանեց ջերմութեամբ մը որ սաստկապէս խախտեց կոմսուհիին յետին կասկածները։

—Պարոն կոմս, պատասխանեց մարքիզը ձայնը մեղմելով՝ իբր թէ վախնար ինքն ալ իմանալէն, իմ խեղճ թոռս, մոռնալով արժանապատուութեան և պատուի ամեն սկզբունք, ամենավատթար ապականութեան մէջ ինկած է։

—Անկարելի է, բացագանչեց Մարսէլ. Ռոսթա՛ն մը... ձեզ ամենքդ ալ խաբե՛ր են...

—Աւա՜ղ, ոչ, շատ ճշմարիտ է. Ռոսթան կոմսը կ'անպատուէ ինքզինքը։

—Կանպատուէ՞ ինքզինքը, կրկնեց կոմսուհին խղդուկ ձայնով մը՝ գլուխը կուրծքին վրայ ձգելով։

Դերակոմսն ու աբբան գլխի շարժումով հաստատեցին այս աղէտալի յայտարարութիւնը։

—Այս բան կը շփոթէ զեզ, պարոն կոմս, յարեց մարքիզը։

—Այս բան սիրտս կը յուզէ... խօսեցէք, պարոններ...

—Լաւ ուրեմն, ըսաւ մարքիզը, կը գինովնայ։

—Անսանձ, կատաղութեամբ կը խաղայ, ըսաւ դերակոմսը, որ երբեք դպած չէր թղթախաղի։

—Սուտ կը խօսի, կը հայհոյէ, ըսաւ աբբան։

—Իր զինանշանը կ'աղտոտէ գձուձ խրախճանութեանց մէջ, յարեց մարքիզը. իր կոմսութեան խորհրդանշանը տիղմի մէջ կը քաշկռտէ. ցոփուհի մը իր նմաններուն ծաղու առարկան կ'ընէ զայն, անասնութեան, յիմարութեան կը տանի։

—Օ՛հ, կը սոսկացունէ՛ք զիս, գոչեց Մարսէլ. ես ճանչցած եմ Կասթոնը, պարոննե՛ր. թեթեւ է, անմիտ է, հաճոյքը զուցէ շատ կը հրապուրէ զինքը, բայց անկարող է իր պատիւը ոտնակոխ ընելու։

Այս վեհանձն խօսքեր անպատասխան մնացին։

—Այսպէս, յարեց Մարսէլ, ձեր ինծ ըսածները ճշմարի՞տ են։

—Եւ ամենն այդ չէ, հեծեց կոմսուհին։

—Եթէ կ'արժանանամ ձեր վստահութեան, տիկին, պարոններ, բան մը մի ծածկեք ինծմէ, ըսաւ Մարսէլ։

Կոմսուհին վեր առաւ գլուխը, և երկու քայլ առնելով դէպ ի երիտասարդը.

—Ռոսթան կոմսը նախատեց իր մայրը, ըսաւ անոր. իր հօր յիշատակին յարգանքէն թերացաւ... կը սպառնայ մեզ ամուսնանալ այն անպատիւ աղջկան հետ զոր վարձու բռնած է, յարեց մայրը՝ երեսն իր ձեռքերուն մէջ պահելով։

Մարսէլ չքացած էր։

—Այսպէս, յարեց երիտասարդը պահ մը լռութենէ ետքը, դուք կարծեցիք թէ, Կասթոնի ընթացքին ականատես, բան մը չըրի՞ ազնիւ զգացումները բերելու համար զայն... Ա՛հ, տիկին կոմսուհի։

—Ատկից աւելին կարծեցինք, պատասխանեց մարքիզը. զձեզ կ'ամբաստանէինք թէ դուք մղած էք Կասթոնն այդ ամօթալից ճամբուն մէջ։

Այս խօսքերը լսելով Մարսէլին սիրտը զայրոյթէ թնդաց։ Ճակատը պաղ քրտինքով պատեց։ Յուզման սաստկութենէն, արեան կոհակներ գլուխը խուժեցին, զգաց որ կը խեղդուէր. ստիպուեցաւ քակել փողկապը։

Մարքիզն անոր ձեռքը բռնեց և սիրալիր կերպով ըսաւ.

—Ներողութի՛ւն կը խնդրենք։

Դերակոմսն ու կրօնաւորն ալ յառաջացան անոր ձեռքը սեղմելու համար։

Վայրկեան մը ետքը, յաջողած ըլլալով հանդարտելու.

—Ի՞նչ խաբեպատիր երեւոյթներու վրայ կրցաք հիմնել այդ հրէշային ամբաստանութիւնը, հարցուց։

—Կասթոնին հետ ձեր ունեցած մտերմութեան վրայ, պատասխանեց կոմսուհին. դժբախտ որդւոյս ձեր մասին ըսածներուն վրայ։

—Ի՞նչ, Կասթոնը կ'ամբաստանէ՞ր զիս ձեր քով, տիկին։

—Կը պնդէր թէ չէք բաժնուիր իրմէ, թէ թղթախաղի կը մղէք զինքը... այն ամեն տեղերն ուր երիտասարդութիւնը կը կորսուի և կը վատթարի... ասկից հետեւցուցի...

—Տիկին, ըսաւ Մարսէլ ծանր ձայնով, իրաւ է թէ շատ անգամ հաճոյքի ընկեր եղած եմ Կասթոնի։

—Տ'Ակլէա մը կ'ըլլա՞յ այդպէս ապրիլ, ըսաւ մարքիզը չկրնալով զսպել ինքզինքը։

—Ճիշդ այն պատճառաւ որով ստիպուեցայ առնել Պառնէի անունը, պարոն մարքիզ. տ'Ակլէա կոմսը պարտականութիւն մը ունէր կատարելիք, պատւոյ պարտականութի՛ւն մը։

—Ձեր գաղտնիքները չենք հարցներ ձեզ, պարոն կոմս. եթէ զարմանք յայտնեցի անունի այդ փոփոխումին համար, պատճառն այն էր որ մեզ ամենքս ալ գէշ գործ մը գործելու մղեց, անկեղծ ազնուական մը ամբաստանեցինք։

(Շարունակելի)

չունեցաւ իր պաշտպանելոյն․ Այրած սիրտով, Պ. Անտրիէօ հրապարակախօսութիւն մ'ըրաւ մեծ գումարման մը մէջ, որոյ նախագահութիւնը տրուեցաւ նախորդ երեկոյեան դատապարտելոյն Պ. Տրնէրուսի, որ տակաւին վճռոյն գործադրումը չի կրեր, և այսպէս զայն մխիթարել ուզուեցաւ․ Պ. Անտրիէօ այս գումարման մէջ պախարակեց օրուան վարիչները՝ 23 տարիէ հետէ բան մը չընելնուն համար աշխատաւոր դասերուն ի նպաստ, և ծանոյց թէ աշնան մէջ՝ ընդհանուր ընտրութիւններէն քիչ յառաջ՝ պաշտօնական թուղթեր երեւան պիտի հանէ, անուններ պիտի տայ, որք կայծակի ազդեցութիւնը պիտի ընեն․ Պէտք է խոստովանիլ թէ մինչեւ ցարդ Պ. Անտրիէօի սպառնալիքները սին բաներ չեն եղած․ իբրեւ Նախկին Նախարար ոստիկանութեան, շատ գաղտնիք կայ իր քով, և զանոնք իր քաղաքական հայեացքներուն համեմատ կը գործածէ․ Սա եւս անվիճելի է թէ այս տարւոյ երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութիւնք Հանրապետութեան համար այնպիսի կարեւորութիւն մը պիտի ունենան զոր Մարէշալ Մաք Մահոնի օրերէն ի վեր ունեցած չէին․

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻ, որ Կ. Պոլսոյ ճամբով Ռուսիա պիտի երթայ ի մօտոյ, նպատակ ունի եղեր իր որդին՝ Աղեքսանդր պատանի թագաւորը՝ նշանել ռուս իշխանուհւոյ մը հետ․

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻՈՅ ռուսական ստացուածոց մէջ Հայք պաշտօնապէս իրենց մրցակից պիտի ունենան Հրեաները, որք ցարդ արտօնութիւն չէին կրնար ստանալ մեծ թուով հոն գաղթելու․ Կայսերական նոր Ուգազով մը, այն ռուսահպատակ Հրեայք որք կեդրոնական Ասիոյ ռուսական ստացուածոց մէջ գաղթականութիւններ հաստատել յօժարին՝ հակահրէական օրինաց կիրառութենէն զերծ պիտի մնան, և մինչեւ իսկ պիտի վայելեն ինչ ինչ արտօնութիւններ․

ՊՈՒԼՂԱՐ կառավարութիւնը Դանուբի վրայ բանեցնելու համար երկու նոր շոգենաւ գներ է Մարսէյլ և Թուլոն անունով․

ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՏԸ ԼԷՍԷԲՍ Լիէժ բնակող բարեկամուհւոյ մը նամակ մը գրած է, յորում կ'ըսէ․

«Փա՛ռք Աստուծոյ, մեր սիրեցեալ մեծ մարտիրոսը բանէ մը տեղեկութիւն չունի․ Գորովով խնամքով կը շրջապատենք զինք, իր գեղեցիկ և բարի կեանքն երկարել կը ջանանք, իր վերջին տարիներն ըստ կարի անուշ անցունել տալու համար․ Խեղճ Շարլն անոնց ճանկերուն մէջ ինկած է․ Դժբա՜խտն որ անանկ մարդոց վրայ վստահութիւն դրեր էր․ Հասկցաւ հիմա թէ ո՜րչափ խաբեր են զինք, խոստանալով իրեն թէ մեծ ձեռնարկն ի գլուխ պիտի ելներ, քաջալերելով զինք, և տակէն փոս փորելով ի՜նչ զզուելի և աղտոտ ժամանակ․ Ամեն երկիրներէ հազարաւոր նամակներ կուգան մեզ, և կը տեսնեմ որ մեր անունն ամեն ժամանակէ աւելի կը փառաւորուի, ամենուստ համակրանք շարժելով ի նպաստ մեզ և ընդդէմ մեր հալածիչներուն․»

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐՆՈՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ

Մայրաքաղաքս հասած պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կարնոյ պատրիարքական փոխանորդ Գեր․ Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան վիճակին առաջնորդ ընտրուած է տեղւոյն գաւառական ընդհանուր ժողովին կողմէ․

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Երուսաղեմայ Պատրիարք Ամեն․ Տ․ Յարութիւն Սրբազան փետրվար 21 թուականաւ հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է Կ․ Պոլսոյ իր փոխանորդին՝ Գեր․ Սիմէոն Սրբազանին՝ յԵրուսաղեմատուն․

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 21 Փետրվար

Այս գիշեր, Ս․ Յարութեան Տաճարի Հայոց յատուկ վերնատան սեղանատան ծխնելոյզէն՝ դիպուածաւ հրդեհ ծագելով, փայտաշէն փեղկը եւ սեղնակին փայտաշէն մասը բռնկեցան, սակայն շնորհիւ վեհ. Սուլթանին, անմիջապէս կարելի եղաւ մարել առանց ոեւէ տեղի կամ անձի վնասելու․

Վսեմ․ կառավարիչ փաշան, զինուորական և ոստիկանական պաշտօնեայք և ամեն ոք ականատես ըլլալով հաստատեցին զայս․

Այսօր՝ վեհ․ Սուլթանի ծննդեան տարեդարձին առթիւ, եկեղեցւոյ մէջ բոլոր եկեղեցականաց, ժողովրդեան և ուխտաւորաց մասնակցութեամբ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց վեհ. Սուլթանին․

ԱԼԻՒՐ-ԳԻՒՂԻ ՎԱՆՔԸ

Վանայ Ալիւր գիւղի բնակիչներէն մայրաքաղաքս գտնուող պանդուխտ ազգայինք այսօր Ս․ Պատրիարք Հօր ներկայանալով, գիր մը կը մատուցանեն Ն․ Ամենապատուութեան և Ազգ․ Կեդր․ Վարչութեան ուշադրութիւնն հայցելով իրենց գիւղի Նարեկացի անուն վանքին վրայ որ դարաւոր հնութիւն մըն է․ Վարդապետ մը և իր արբանեակները հետզհետէ վաճառեր են եղեր այս վանքին կալուածներն և գիւղացիք գներ են զայնս․ Խնդրարկուք քննութիւն կը պահանջեն և կը խնդրեն որ վանքին պատկանող հողերը վերադարձուին իրենց նախկին վիճակին․

Մասիս շաբաթաթերթն իր այս աւուր թուով կը սկսի հրատարակել Իւթիւճեան Կարապետ էֆէնտիի ինքնագիր յիշատակներն, որք տարակոյս չիկայ թէ մեծ ախորժով պիտի կարդացուին․ Մասիսի մեծայարգ արտօնատէրն սկըսած է իր կեանքը պատմել իր ութնամեայ հասակէն և անշուշտ պիտի շարունակէ մինչեւ մեր օրերն, որով իր անձնական յիշատակներուն հետ գրած պիտի ըլլայ նաեւ կէս դարու հայ օրագրութեան, գրականութեան և հանրային կեանքի պատմութիւնը․ Կը խնդակցինք Իւթիւճեան էֆէնտիին այսպիսի կարեւոր ու շահեկան աշխատութեան մը ձեռնարկած ըլլալուն համար․

Մասիս այս աւուր թիւը կը պարունակէ նաեւ Էմիլ Զօլայի՝ հռչակաւոր վիպասանին պատկերը, եւրոպական ընտիր փորագրութեամբ․

Արտաքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔ․ — Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած երեկ մէջօրէին գնաց Համիտիյէ մզկիթն, ուր տեղի ունեցաւ Սէլամլըքի արարողութիւնը․ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս․ պալատ վերադարձաւ․

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին անգլիական դեսպանն ու առաջին թարգմանը, անգլիական նախորդ ընդհանուր հիւպատոսը, կինը, աղջիկն ու որդին, աւստրիական դեսպանատան պահակ շոգենաւին հրամանատարն ու սպայք, ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը, հոլանտական ու շուէտական դեսպանատանց առաջին թարգմանները, Փարիզու Լը Բէ լրագրոյ թղթակից Պ. Տրամօր և քառսուն և հինգի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ․ Ներկայից ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց․

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ․ — Տէօէ Աղաճ գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Րէուֆ պէյ, Մէքթուպճի Ադրիանուպոլսոյ․

Կեսարիոյ գաւառին Նախնական դատարանի ստաժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Թէվֆիք էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական Նախնական դատարանին Բէօյմաճեաի․

Բէօյմաճեաի Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Րէշատ պէյ, ընդհանուր դատախազի օգնական Տիմէթօքայի․

Տիմէթօքայի գաւառակին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Խալիլ պէյ, ընդհանուր դատախազի օգնական Օրմաքեօյ գաւառակին, և իրեն յաջորդեց Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտներէն Եօրտանաքի Եօրտանիտիս էֆէնտի․

Սանճէքի երկրորդ աստիճան և երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սամոսի գաւառակին գայմագամ Մահմուտ պէյի․

Լիվալըք արժանացաւ չքադրամ՝ Ֆերիդ Էտհէմ փաշայի, որ պաշտօն ունի աւազակներ հալածել․

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ․ — Երեկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ Վեհ. Սուլթանը մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհեց անգլիական դեսպան Սըր Ուիլ․ Ուայթի․

ԿԱՅՍ․ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ․ — Կայս․ պալատան առաջին քարտուղար Վսեմ․ Սիւրէյա փաշա պաշտօնագիր մը ուղղելով Յունաց Ամեն․ Պատրիարքին՝ հաղորդած է Վեհ. Սուլթանի բարձր գոհունակութիւնն այն գոհաբանական աղօթքներուն համար որք Ֆէնէրի Մայր եկեղեցւոյն մէջ կատարուած էին Ն. Կ. Վեհափառութեան ծննդեան տարեդարձին օրը․

Այդ պաշտօնագիր նախընթաց օր կարդացուեցաւ մետրապոլիտներու ժողովին մէջ և բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց վեհ․ Սուլթանին․

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմանեան դեսպան Ղալիպ պէյ պաշտօնական համազգեստով և դեսպանատան պաշտօնէից հետ Պարսից Շահին ներկայացեր և իր յանձնարարագրերը մատուցեր է․

Ղալիպ պէյ նոյնպէս փոխադարձ այցելութիւն տուեր է Պարսկաստանի նախարարապետին և արտաքին գործոց նախարարին․

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան առաջարկութեամբ՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, կ'ըսէ Սաբահ, գրած է Պուլկարիոյ օսմանեան գործակալութեան քարտուղար Րէշիտ պէյի որ գողութեան և ոճիրներու համար դատապարտեալ և ամբաստանեալ այն անձերն, որք Պուլկարիա փախած են, յանձնուին․ Րէշիտ պէյ զայս հաղորդած է Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարին, որ պատասխանած է թէ Պուլկարիա՝ պիտի յարգէ յանցաւորներու փոխանակութեան նկատմամբ տրուած որոշումը․ Րէշիտ պէյ այս պատասխանը մատուցած է Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին․

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ Ի Կ․ ՊՈԼԻՍ․ — Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առած էր՝ Կ․ Պոլսոյ մէջ հաստատելի Արուեստահանդէսին շինութեան և այլ ծախուց վերաբերեալ ծրագիրն և առ այդ հարկ եղած քննութիւնները կատարելով տեղեկագիր մը պատրաստած և մատուցած էր վեհ․ Սուլթանին․ Արդ, Ն. Վեհափառութիւն հրամայած ըլլալով ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դնել, Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսը պէտք եղած հրամանները պիտի տայ ձեռնհաս պաշտօնատան և Արուեստահանդէսի շինութիւն, ի մօտոյ պիտի սկսի․

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարար Վսեմ․ Հասան փաշա բոլորովին ապաքինած ըլլալով երեկ ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան․ Ն․ Վսեմութիւն արժանացաւ կայսերական մեծարանաց․

ՌՈՒՍԻՈՅ Աղեքսանդր կայսեր ծընընդեան տարեդարձին առթիւ վեհ․ Սուլթանն երեկ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն․ Վեհափառութեան, որ ի պատասխանի հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնած է․

Կայս․ պալատան կողմէ արարողապետ Մունիր փաշա ու առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա, Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին կողմէ թարգման Վէքիլ էֆէնտի և Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին կողմէ թարգման Միքայէլ էֆէնտի երեկ շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Պ. Նէլիտոֆի․

Դեսպանատան մատրան մէջ կատարուած գոհաբանական աղօթքներուն ներկայ գտնուեցան դեսպանը, դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք, սերպիական ու հելլենական դեսպանք, Յունաց Պատրիարքարանի փոխանորդը՝ մէկ քանի եկեղեցականներով՝ և ռուս գաղթականութեան երեւելիք․

Երեկ իրիկուն ռուսական դեսպանատան մէջ ցայգահանդէս մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան բարձրաստիճան պաշտօնատարք ոմանք, դեսպանք և այլք․

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ․ — Լէոն ԺԳ․ Պապը Պիոս Թ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Մեծ-Եպարքոս Բարձր․ Քեամիլ փաշային և Դատական ու Կրօնական գործոց նախարար Վսեմ․ Րիզա փաշային․ Նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ Շաքիր փաշային, Սալիհ պէյին և Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ․ Սայիտ փաշայի որդւոյն՝ Սայիտ պէյին․

Հռոմայ Քահանայապետը Ս․ Սիլվեստր պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է հայ հռոմէականաց երեւելիներէն Աղն․ Կարապետ Գարագաշ էֆէնտիին․

ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ԴԱՏ․ — Հանգուցեալ Պ․ Եանի Սթամադիատէս կտակ մը թողած էր որով կտակակատար կը կարգէ իր քոյրը՝ այրի տիկին Քանաւալօֆ․ Հանգուցեալին չորս եղբայրներն, որոց փաստաբանն է Պ․ Ռոսօլաթօ, իբր օրինաւոր ժառանգորդք՝ չեն ընդունիր այդ կտակին վաւերականութիւնը․ Տիկին Քանաւալօֆի փաստաբաններն են Պ․ Պարտօ և Պ․ Սիրոնի․

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ․ — Պոլսոյ կողմն հաստատեալ վաճառականաց ապրանքները, նորագոյն տնօրինութեան մը համաձայն, Պոլսոյ մաքսատունը կը հանուին․ Այս պատճառաւ, Ղալաթիոյ մաքսատան հասոյթք՝ փոխանակ նուազելու՝ 18 օրուան մէջ 2000 ոսկի աւելի եղած են․

Զուխայի բոլոր վաճառականք, ընդ որս և Օրօստի-Պախ մեծ տունը, հիմակ իրենց ապրանքները Պոլսոյ մաքսատունը կը հանեն, որուն հասոյթք շաբթուս սկիզբը 100ին 45 առաւելութիւն մը ցոյց կուտային․ Կ'երեւի թէ մինչեւ ցարդ էն ընտիր տեսակէ չուխայի կանգունին 45 ղրշ․ է աւելի գին չէր կտրուեր մաքսատան մէջ, մինչ այսօր այդ գինը բարձրացած է 75 ղրշ․ի և մաքսատուրքն ալ հնչուն դրամով կը վճարուի․ Այս փոքրիկ օրինակը կը բաւէ ցոյց տալու Ղալաթիոյ մաքսատան մէջ գործուած զեղծումներուն կարեւորութիւնը․ Կը հաշուուի որ Ղալաթիոյ մաքսատան գողութիւնք տարեկան 30,000 ոսկւոյ կը հասնէին, այսինքն 15 տարուան մէջ 450,000 ոսկի կամ տասը միլիոն ֆրանք․

ՀՐԴԵՀ․ — Երեկ ժամ 5ին Պոլսոյ Շահզատէ Պաշը Թաղը գտնուած աղջկանց վարժարանէ մը հրդեհ ծագեցաւ, սակայն անմիջական օգնութեանց շնորհիւ վտանգին առաջքն առնուեցաւ․

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ լրագիրներուն մէջ կը կարդանք թէ ծաղկախտը բոլորովին անհետացեր է․

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Տը Պիգիօ մարքիզն երեկ առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ․

ՊԱԼԹԱՃԻ էֆէնտի Քամանտօ դրամատան դէմ դատ բացած էր մէկ միլիոն ֆրանքի պահանջքի մը համար․ Իտալական հիւպատոսարանի դատարանն, որ այդ դատով կզբաղէր, նախընթաց օր իւր վըճիռն արձակեց․ Ըստ այդ վճռի, Քամանտօ դրամատունն անպարտ ճանչցուեցաւ և Պալթաճի էֆէնտի դատապարտուեցաւ դատական ծախուց վճարման․

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը, կ'ըսէ «Թարիգ», յետ քննութեան հարկ դատած էր մայրաքաղաքս կոչել Էսկիշէհրի գայմագամ Խայրի պէյն․ Խայրի պէյ տեղւոյն եկամտական պաշտօնեայն իրեն փոխանորդ կարգելով մայրաքաղաքս եկած է․

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ․ — Գերմանացի մը ուզած է գնել նախկին Մեծ-Եպարքոս վախճանեալ Ահմէտ Վէֆիք փաշայի մատենադարանն որուն փոխարէն բաւական կարեւոր գումար մը տալ առաջարկած է․

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Դրամատան յատկացեալ ծախուց գումարին վրայ՝ կայս․ իրատէի մը համաձայն, յաւելում մը պիտի ըլլայ․

ՄԱԼԱԹԻՈՅ երկրաշարժէ վնասելոց համար Տիարպէքիրի մէջ 10,400, Մարտինի մէջ՝ 10600 և Արղընիի մէջ՝ 5000 ղրուշ հաւաքուելով Մալաթիա ղրկուած են․

ՊԱՐՍԻԿ կառավարութիւնն «Առիւծու և Արեգական» պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է վաճառական Շէրպէթճեան Յակոբ էֆէնտիի․

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ նախարար Վսեմ․ Խալիլ Րիֆաթ փաշա երեկ այցելեց կայս․ Թանգարանը և գնահատեց այդ հաստատութեան կանոնաւոր վիճակը․

ԵՌԵԱԿ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․ — Իզմիրէն անողորմ սպանութեան լուր մը կուգայ, որ մեծ սրտայուզութիւն պատճառած է․ Անցեալ շաբաթ գիշեր, Ուրլայի մօտ գտնըւող Կիլիման գիւղին շրջակայներէն երեք անշնչացեալ մարմիններ գտնուեր են, մին տասներեք, միւսը տասնչորս և երրորդը տասնևհինգ տարեկան տղաքներու դիակներ․

Ոստիկանութիւնն իմանալուն պէս այս եռեակ ոճիրը, տասներեք ոստիկան-զինուորներ կը ղրկէ և Ուրլայէն ալ հարիւրապետ Իպրահիմ էֆէնտի, ոստիկան Սախտ էֆէնտի և հարցաքննիչ դատաւոր Իպրահիմ էֆէնտի ոճրին վայրը կը փութան, անմիջապէս քննութեան կը ձեռնարկեն և կը յաջողին ոճրագործները ձեռք ձգել․ Բռնուողներն հինգ հոգի են, որոնց խոստովանութենէն կ'երեւի թէ խեղճ տղաքները մեղր գողնալու նպատակով գիւղերանց փեթակներուն գտնուած տեղը գացեր են․ [illegible] հրացանի հարուածներ անոնցմէ երկուքը գետին թաւալեր են և մէկն ալ դաշոյնի հարուածներով սպաներ է․ Թաղապետական բժիշկ Տքթ․ Բալոնի տեղեկագիր մը տուած է, յորում կը յայտնէ թէ տասնևհինգ տարեկան տղան դաշոյնով, տասնչորս տարեկանը՝ թէ՛ հրացանով և թէ դաշոյնով, իսկ տասներեք տարեկանը միայն հրացանով սպաներ են․ Ոճրագործներն Ուրլա ղրկուեր են, ուսկից Իզմիր պիտի տարուին․

ԻՍՔԷՆՏԷՐՈՒՆԷՆ կը գրեն թէ քաղաքին շրջակայքը գտնուած ճահիճները մաքրելու համար 12,000 ոսկւոյ մօտ ծախք մը պիտի ըլլայ․ Արդէն մաքրութեան գործն սկսած է․ Այդ կերպիւ ձեռք բերուելիք արտերը ժողովրդեան վաճառուելով տեղական կառավարութեան արկղն երեսուն և հինգ քառասուն հազար ոսկւոյ շահ մը պիտի ունենայ․

—Իսքէնտէրունի հիւսիսային կողմը ծովեզրէն երեք ժամ հեռու տեղ մը ածուխի հանք մը գտնուած է որ Քարտիֆի հանքածուխին նման է․ Ֆրանսական ընկերութիւն մը ի մօտոյ պիտի ձեռնարկէ ածուխի այդ հանքին շահագործման․

—Նոյն քաղաքին շրջակայ Շէնկին գիւղին մէջ գտնուած նաւթի ու բարիւղի հանքերու շահագործումն սկսած է․

ԿՏԱԿ ՄԸ․ — Իտալիոյ մէջ վախճանեալ բնիկ Զմիւռնիացի Եանի Քալվօլօ տասը հազար ֆրանք կտակած էր Զմիւռնիոյ յունաց հիւանդանոցին, քանի տարի յետոյ տոկոսովը յանձնուելու պայմանաւ․ Այդ պայմանաժամ աւարտած ըլլալով, այն դրամատունը, որուն քով կը գտնուէր այդ գումարը, հազար հարիւր ֆրանսական ոսկի յանձնած է նոյն հիւանդանոցի հոգաբարձութեան․

ԱՅՏԸՆԷՆ կը գրեն թէ բակլայի հունձքին համար թէև նախապէս կը կարծուէր թէ ոչնչացած է, սակայն այս տարի նախորդ տարւոյն հետ բաղդատմամբ քսան-քսանևհինգ առ հարիւր առաւելութիւն մը կ'ենթադրուի․

ԱՓԻՈՆ․ — Այտընի ափիոն արտադրող վայրերէն մինչեւ անցեալ կիրակի օր Զմիւռնիա ղրկուած են 3972 կողով ափիոն․ Անցեալ տարուան նոյն ժամանակի առաքմանց հետ բաղդատելով այս տարի 780 կողով աւելի ղրկուած է․

ԱԶԴ

ԹԷՆՊԷՔԻԻ ՐԷԺԻԻՆ

Թէնպէքիի ընկերութիւնը կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ Ռամազան ամսոյ մէջ ի վաճառ պիտի հանուին ընտիր ապրանք ամեն տեսակ թէնպէքիի որք պիտի ծախուին հասարակութեան միեւնոյն գներով․ 471 7—15

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Վաղը, կիրակի, ցերեկուան ժամ ութ ու կէսին ձայնական ու գործիական մեծ նուագահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ ի Պոլիս․ Պարսկական դեսպանատան մէջ, ընդ հովանաւորութեամբ Վսեմ․ Խասաւլեան խանի․ Այս նուագահանդէսին հասոյթը պիտի յատկացուի մայրաքաղաքիս պարսկական վարժարանին աղքատ և որբ աշակերտներուն․ Բարեգործական այս գովելի նպատակէն զատ, առիթն իսկ այնպէս հրապուրիչ է արուեստական տեսակէտով, քանի որ իրենց աջակցութիւնը սիրայօժար նուիրած են տիկին Մարիա Պոտուի, օրիորդ Մաւի Բանդ, որք Հռոմի Ակադեմիէն վկայական ստացած են, Պ. Ֆուլանի, Պ. Շմիտ, ինչպէս նաև Ճեմիլ պէյ և Վոնտրա պէյ՝ կայս․ երաժշտական խումբէն, և Հէրմէս նուագածուաց խումբը տնօրէնութեամբ Պ. Տելլա-Թօլլայի․

Գեղեցիկ և բարեդէպ առիթ մըն է այս որ կը ներկայանայ արուեստասէրներու, որք մեծ հաճոյքով պիտի լսեն Պէթհովէնի, Ռոսինիի, Լիստի, Բօքըրի և այլ հռչակաւոր նուագայարդարներու երաժշտական հրաշակերտներն, որք իրենց ամեն հրապոյրովը պիտի թրթռան դաշնակի, ջութակի և թաւջութակի վրայ․

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ

Ֆրանսական օբէրէթի երկու խումբերն այս գիշեր կը սկսին իրենց ներկայացումներն ի Բերա․

Պ․ Քլոտիւսի խումբը կը ներկայացունէ ի Վէտուի, ԼԱ ՖԱՎՕՐԻԹ (La Favorite) որուն մէջ Ֆեռնանի դերը պիտի կատարէ Պ․ Տէրէմս և Լէօնօրի դերը՝ տիկին Պէնաթ․ Վաղը ցերեկ, ԼԸ ՏՐԱԿՕՆ ՏԸ ՎԻԼԼԱՌ (Les Dragons de Villars) և վաղը գիշեր՝ ՖՕՍԹ (Faust)․

Իսկ Պ. Սանտրէի խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացունէ Թէփէ-Պաշըի թատրոնին մէջ՝ ԼԻՒՍԻ ՏԸ ԼԱՄԷՌՄՈՒՌ (Lucie de Lamermoor), որուն մէջ Էտկարի դերը պիտի կատարէ Լոնտոնի Քովէնդկարտըն թատրոնի թէնօրներէն Պ․ Մանդաճիօյ, և Լիւսիի դերը Օր. Օպէզզի․

* *

Պ․ Քաղնեօվ իր ձեռնածուական փորձերը կը շարունակէ իր յատուկ սրահին մէջ․

—Թուռնիէի Կրկէսն այս գիշեր արտասովոր ներկայացում մը պիտի տայ ի նպաստ Տիւլմէթրէսի եղբարց․ Վաղը, ցերեկեայ ներկայացում․

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԿԱՇԱՌՔԻ ԴԱՏՆ Ի ՓԱՐԻԶ

ՓԱՐԻԶ, 10 Մարտ․ — Վկայները լսուեցան այսօր․ Պ․ Ֆլոքէ հերքեց Պ․ Շ. տը Լէսէբսի ըրած պատմութիւնն իւր մասին, և յայտարարեց թէ երբեք յարաբերութիւն ունեցած չէ Պառօն տը Ռէյնաքի, Քոր․ Հէրցի և Առթոնի հետ․ Պ․ Քլէմանսօ և Պ․ տը Ֆրէսինէ պատմեցին այն այցելութիւնը զոր Պ․ Քլէմանսօ ըրած էր Պ․ տը Ֆրէսինէի՝ Պ․ Ռուվիի հետ․ Յայտարարեցին թէ այն ատեն, առանց դրամի խնդրոյն մէջ մտնելու, յորդորեր էին զՊ․ տը Լէսէբս տեղի չտալու դատաստանի մը Պ․ տը Ռէյնաքի և Պ․ Հէրցի հետ, յօգուտ հասարակաց․

—Աւասիկ Պ․ Պայհոյի ըրած խոստովանութիւնը՝ խորապէս յուզեալ ձայնիւ․

«Յանցաւոր եմ․ Ո՛չ մէկ բառով չեմ կրնար բացատրել զգացած ցաւս ու ապաշաւս․ Չեմ հասկնար թէ ի՛նչպէս եղաւ այս բան․ (375,000 ֆր․ գրպանը մտեր է և չէ իմացեր ինտոր մտնելը․) Ներում կը խնդրեմ երկրէն, որոյ թերեւս պատուոյն վնաս հասուցած եմ ընթացքովս․»

Պայհօ ըսաւ յետոյ թէ Պ․ Պլոնտէնի թելադրմամբ գործած էր, որ 75,000 ֆր․ միջնորդչէք առաւ․ Ինք նորէն ուզեց դրամն ետ տալ, բայց այսու ինքզինք մատնելէ վախցաւ․ Ի վերջոյ, նորէն իր զղջումն յայտնեց․ Այս խոստովանութիւն երկարատեւ յուզում պատճառեց ունկնդրաց մէջ․

Պ․ Պլոնտէն յայտարարեց թէ 75,000 ֆր․ի գումարն առած չէ, և միայն Բանամայի գործին յաջողութեան աշխատած է․ Պայհոյի խօսքերը սուտ են․

Պ․ Սան Լըռուա ըսաւ թէ ինք բարա առած չէր Բանամայէ․ Այն միջոցին իւր ձեռքն անցած մեծաքանակ գումարն իւր կնոջ դրամօժիտն էր․ Եթէ առաջ չըսաւ զայս, պատճառն է որ Եղեռնադատ Ատենի առջեւ ձերմակ ելնել կ'ուզէր, և ո՛չ թէ Ամբաստանիչ Ատենէն ազատիլ պարզապէս․

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 27 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 5/8
3 » Փարիզի		22 77 1/2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երեկ երեկոյ գոց․ (Միաց․ Դ․ Սէրի)		24 26
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	24 27
Կէս օրին	»	24 27
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		— —
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ա․ Սէրի	56
»	Բ․ »	33 25
»	Գ․ »	25 06

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ․ Լր․	5 45
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 38
Պանք տը Բօնս	» »	4 32
Սօս․ Շանժ է վալէօր	» »	4 30
Րէժի	Օսմ․ Ոսկի	17
Թրամուէյ	» »	600
Օսմ․ Ապահովագր․ Ընկ․	» »	537 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր․	92 1/2
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի		63

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ․	100
20 ֆրանքնոց	»	88
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Մարք Գերմանական ոսկի	»	107 30
Իմպէրիալ	»	90 20
Քրիմիլ	»	51 18
Րուպլ Թղթադրամ	»	8 62
Մեծ․ արծաթ (տարբ․)	»	107 35
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	20 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 10 Մարտ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 95
» » 4 1/2 %	106
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ․	22 30
Օսմ․ մաքս․ արժեթուղթ	474 37
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	92 37
» Րէժիի բաժնեթուղթք	383 75
Պանք Օթօման	537 81
Քրէտի Լիոնէ	776 25
Իտալական Ռանթ 5 %	92 77
Եգիպտական միացեալ	503 75
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 170
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսօլիտէ)	385

ԼՈՆՏՈՆ, 10

Անգլ․ քոնսօլիտէ	98 18
Օսմ․ » Սէրի Դ․	22 06
» » » Ա․	56
» » » Բ․	33 25
» » » Դ․	22 75
Օսմ․ փոխառութիւն 1871	99
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	96
Պանք Օթօման	13 37
Այտընի երկաթուղի	17 50
Գասապայի երկաթուղի	15
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	99 75
» առանձ․ բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմէնիալ (փոխառ․ Ռոթշիլտ)	104 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 324

ՎԻԵՆՆԱ, 10

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 40
» Փարիզի »	48 17
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	170
» Երկաթուղի	48 90

ՊԵՐԼԻՆ, 10

Օսմանեան Երկաթուղի	92 80
Օսմ․ Րէժի	190
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 335
» Փարիզի »	80 93

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍՆ ՈՒ ՂԱԶԱՐՈՍԸ

Վաղուան Ճաշու Աւետարանով կը յիշատակուի Տնտեսի առակն ու աղքատ Ղազարոսի պատմութիւնը․ Որովհետեւ մարդս ունի կամք որմէ մղուելով կը գործէ աշխարհիս մէջ, ուստի կը դժգոհի և յետոյ մեղք գործելու կ'ստիպուի, եթէ անյաջողութեանց հանդիպի․ Ունի և կարիք, այսինքն է ուտելու, խմելու և հագուելու պէտքերն, և մանաւանդ վայելելու անձկը, զորս եթէ չկարենայ գոհացնել, մեղք գործելու կ'ստիպուի․ Ունի և կիրք, որմէ կը մղուի մեղք գործելու, եթէ կամքն ու կարիքը դժգոհ թողու․ Արդ՝ մարդն ըստ որում ենթարկուած է կամքի, կարիքի և կիրքի ազդեցութեանց, որոց ձգտումներն ալ գէթ չափով չեն, այլ անհուն, ուրեմն ի բնէ անատակ ունի բնութիւն, այսինքն մեղաւոր բնութիւն․

Բայց այն Մեծ Տնտեսն որ ոչ միայն տիեզերքս ստեղծած է, այլ և զայն տնտեսելու անհուն իմաստութիւնն ունի, մարդուն ևս պարգեւած է ինքզինքը տնտեսելու շնորհքն, որով մարդ կը յաղթէ իր կամքին, կարիքին ու կիրքին, այսինքն կը գոհացնէ զայնս․ Կամքը զսպելու համար մարդն ունի Խելք․ Երբ մեր կամքը կը փափաքի որ ամեն վայելք ստանայ, այսինքն առողջութիւն և հարստութիւն ունենայ, Խելքն է որ մարդուն յանկարծ կ'առաջնորդէ, այսինքն կը հասկնէ թէ զայնս ունենալու համար օրինաւոր և արդար միջոցներ կան, և թէ չափաւորն է միայն կարելին ու գովելին․ Կարիքը զըսպելու համար մարդն ունի Ոյժ․ Երբ կարիքը փափաքի որ քարերն հաց ըլլան, յանժամ մարդն ինքնին կ'զգայ թէ ոյժ ունի, զոր գործածելով միայն կրնայ քարերն անգամ հաց ընելու․ Իսկ կիրքը զսպելու համար մարդն ունի Խիղճ, երբ կիրքն սկսի ի ծայրայեղութիւն մղել զմարդն, այն ատեն Խիղճն է որ մարդուն կը յիշեցնէ թէ Աստուած մը կայ, որուն ապաւինելէ զատ ուրիշ հնար չկայ և թէ մարդն ինքնին իսկ կախուած կայ, ենթարկուած կայ Աստուածային գերագոյն տնօրինութեան մը տակ․

Ուրեմն այն մարդն որ Խելքն ու Ոյժն և Խիղճը գործածելով իւր կամքն ու կարիքն և կիրքը զսպելու կարող է, նա է խոհական տնտեսը․ Նա որ այս երեք երկնապարգեւ շնորհները գործածել գիտէ, նա երբեք աշխարհիս մէջ պիտի չըլլայ թէ «Գործել ոչ կարեմ, մուրանալ ամաչեմ», և ոչ իսկ միւս աշխարհի մէջ դժոխքի խորերէն պիտի աղաղակէ «Հայր Աբրահամ, ողորմեաց ինձ և առաքեա զՂազարոս, զի թացցէ զծագ մատին իւրոյ ի ջուր և զովացուսցէ զլեզու իմ, զի պապակիմ ի տապոյ աստի»․

Վաղուան Ճաշու Աւետարանի մեկնութեան համառօտութիւնն այս է․ Տնտեսին հոն ոչ թէ գործն, այլ խոհեմութիւնը գովուած է, տնտեսն անիրաւելով մեղք էր գործած, պիտի պատժուէր, ուստի գիտեց իմաստութեամբ, և փրկուեցաւ․ Իսկ մեծատունն, որուն դրան քով աղքատ Ղազարոս կը տառապէր, չունեցաւ գութ ողորմելու իրեն Նմաններուն, այլ հետեւելովը միայն իւր անձնասիրութեան՝ այսինքն կիրքին և ոչ բնաւ իւր խելքին ու խղճին, պատուհասեցաւ։

Հիներն երկարօրէն կը մեկնէին այլաբանական առակները, կը մաղէին ու կը մաղմղէին, ու կը քննէին թէ ո՞վ է տնտեսն, ո՞վ էին ամբաստանողք, ի՞նչ էր հարիւր մար ձէթն և հարիւր քոռ ցորենը։ Աբրահամու գոգն ի՞նչ է, գժոխքին մէջ ջուր կա՞յ և այլն։ Օրինակ մը առնե՛նք.—«Իսկ զմեղքն ի ցորեան առակէ, և ա՛յ տասն պատճառներով. առաջին, զի ցորենը թուով մէկ չէ, այլ շատեկ և անթիւ։ Երկրորդ, զի ծանր է ցորենն, այսպէս մեղքն ալ ծանր է, որպէս կ'ըսէր Դաւիթ մարգարէն, թէ «մեղք իմ քան զբեռն ծանր՝ ծանրացան ի վերայ իմ»։ Երրորդ, ոմանք ցորեն կը վաստկին և ոմանք ոչ, այսպէս ոմանք մեղք կը գործեն և ոմանք ալ չեն գործեր։ Չորրորդ, առանց ծասկելու, ցորենին համը չառնուիր, այնպէս առանց մեղքը ճաշակելու, ոչ ոք զայն կրնայ գիտնալ։ Հինգերորդ, մէկ հատիկ ցորենը շատ մը ճիւղեր կը բերէ, այսպէս մէկ մեղք մը ի սկզբան գործողն, յետոյ շատ մը մեղքեր կը գործէ, կամ թէ մէկ մեղքէ մը շատ մը մեղքեր կը ծնին։ Վեցերորդ, դժուարին է հրաժարիլ ցորենէն և չուտել, այսպէս ով որ սովորի մեղաց, չկրնար անկէ բաժնուիլ, եթէ ոչ օգնականութեամբն Աստուծոյ։ Եօթներորդ, ինչպէս ցորենը նախ քիչ մը անուշութիւն կուտայ ուտողին, այլ յետոյ կոկորդին ու փորին մէջ դառնութիւն կը բերէ, այսպէս ալ մեղքը նախ քիչ մը մարմինը կը հեշտացնէ, այլ յետոյ զայն կը դառնացնէ, այսինքն կը ճչացէ։ Ութերորդ, ցորենը կը հաստատէ զսիրտ մարդոյ, այսպէս մեղքն ալ մարդուն սիրտը իրեն կը կապէ, և այնքան սաստիկ, որ շատ անգամ այլ եւս թոյլ չտար զզջալու և ապաշխարելու։ Իններորդ, որպէս առատ է ցորենն և ամէն տեղ կը գտնուի, մեղքն ալ ամէն տեղ և ամէն ատեն պատրաստ կայ, և միշտ հրապուրող է։ Տասներորդ, թէ ցորենն երբ ի ջուր ընկնի, ու ջրոյ մէջ մնայ, կը փտի ու կը փճանայ, այսպէս մեղքն ալ ապաշխարութեան արտասուաց ջրով դիւրաւ կը մաքրուի։»

Վաղուան ծայրը Աւետարանի մեկնութեանը կարելի է ամփոփումն համարել Պօղոս Առաքելոյ սա գեղեցիկ խրատը, զոր ով որ գործադրէ, յայնժամ է արդարև աշխարհիս մէջ իմաստուն՝ տնտես։ «Զգաստութեամբ, արդարութեամբ և աստուածպաշտութեամբ կեցցուք յաշխարհիս և ակնկալցուք յայտնութեան փառաց մեծին Որդւոյն Աստուծոյ»։

ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷ

ՖԻԼԻՊՍ ՊՐՈՒՔՍ

ՊՕՍԹԸՆ, Փետր. 23

1892ը կորստաբեր տարի մը եղաւ Միացեալ-Նահանգաց համար. Թող քաղաքական անակնկալ դէպքերն, որք ոչ սակաւ զբաղեցուցին Ուաշինկթընի ծերակոյտն. այլ քան զամենայն զգալին 92րդ տարին իւր հոսանաց հետ խառնեց տարաւ ժողովրդական մեծամեծ անձնաւորութիւններ, որպէս են, Ճէյ Կուլտ՝ ամենահարուստ Ամերիկացին, Բենիամին Պըթլըր, Ճէյմս Պլէյն, Ճան-Լէյմըր. իսկ կորուստն զոր ողբացին և կողբան տակաւին քաղաքակիրթ աշխարհի ծանօթ կեդրոններն և Միացեալ-Նահանգք ողջոյն, հռչակաւոր եպիսկոպոս Ֆիլիպս Պրուքսի մահն էր, ուստի կ'արժէ գրել նորա կենաց և գործոց վրայօք իբր օրինակելի անձնաւորութիւն մը։

Ֆիլիպս Պրուքս ծնած է 1835ին Մասաչուսէթ նահանգի Անտովըր գիւղին մէջ։ Իւր մանկութիւնն անցուց ընդ հոգատարութեամբ իւր ծնողաց. 8 տարեկան հասակին նախակրթարանի շրջանն աւարտելէ զկնի, անմիջապէս փոխադրուեցաւ Պօսթըն, Լաթին Գոլէճն։ Վաղվաղուն Պրուքս հոս ամենուն սիրելի հանդիսացաւ և իւր մանկական հասակէն ցոյց տուաւ բարձր հանճար և մարդասէր ոգի։ Ասկէ անցաւ Հարվըրտ համալսարանն, ուր այլ եւս նշանաւոր անձնաւորութիւն մըն էր Պրուքս. համալսարանականք կը յարգէին զինք, ուշի ուշով կ'ունկնդրէին նմա, երբ կը խօսէր յատենի, զի անոր ատենախօսութիւնք միշտ նոր ու քաղցրալուր էին, անոր հսկայ հասակը և խրոխտ ձայնը խառնեալ ի մի կուգային հիացնել ունկնդիր ուսանողաց լեգէոնը։ Օր մը Պրուքս կ'ատենախօսէր «վստահութիւնը կեանք է». բնաբանով, երբ աւարտեց, Փրօֆէսօր Սփարքս անոր ճակատը համբուրեց եւ ըսաւ «Միացեալ-Նահանգք եւս իրենց Կիկերոնն ունին»։ Մեծ յաջողութեամբ եւ շքեղ յաղթանակով լմնցուց իւր համալսարանական շրջանն եւ ահա հանուրց ծանօթ Պրուքս հրապարակին վրայ սկսաւ աշխատիլ յօգուտ հասարակութեան։

Ֆիլիպս Պրուքս կը գտնար որպէս Ջըրվէժ, զի երբ կանգնեցաւ արտասուալիր աչերով, Աբրահամ Լինքօլն նախագահի դագաղին վրայ, յարատասուս շարժելով հազարաւորաց բազմութիւնն որք իրեն կ'ունկնդրէին, ըսաւ, «Եղբայրներ, չեմ կարող բարբառել ձեզ այսօր փայլուն ու փութկի, քանի որ կը տեսնեմ Լինքօլնի մարմինն այսպէս անշնչացած. նա գիտէր մեղմիւ խօսիլ երբ կը նկարագրէր Քրիստոսի անհուն սէրն առ հանուր մարդկութիւնն, նա գիտական մի բարձր գլուխ էր երբ ակմբոց կատենախօսէր և իբրեւ ճըշմարիտ քահանայ գիտէր մխիթարել մի սգաւոր ծերուկ կամ լքեալ այրի։» Օր մը ի Ֆիլատելֆիա երբ հասարակաց կառքէն դուրս կը վանէին մի սեւամորթ ծերունի, զի այդ ատեն արգիլուած էր սեւամորթներու կառքով երթալ, Պրուքս ոտքի ելաւ խռովեալ, և ծերունիկը իւր քով կանչելով նստեցուց. [illegible] քիչ վերջ այդ օրէնք խափանել ջնջել տուաւ։ Պրուքս երթալ և մեծնար յաջս ժողովրդեան եւ նորա համբաւն տարածուեցաւ ի Միացեալ-Նահանգս։

1875ին Եպիսկոպոսութեան աստիճանին հասաւ ի Ֆիլատելֆիա, յորում կատարեալ ձեռնհասութիւն ցուցուց իր նոր պաշտօնին մէջ. Նորա քարոզութեան ժամանակ հազարաւորներ կ'ունկնդրէին՝ ժողովրդեան ամէն դասէն. իսկ նորա սիրտ խորարհ էր։ 1878ին Հորվըրդ համալսարանի տեսչութիւն կոչեց զնա ի պաշտօն ուսուցչութեան և պատուեց զնա բրօֆէսոր Աստուածաբանութեան անուանելով, յորում եւս ոչ սակաւ արդիւնաբեր եղաւ իւր ծառայութիւն։ 1881ին միաձայն հաւանութեամբ Մասաչուսէթ նահանգը կոչեց զնա նահանգային եպիսկոպոս եպիսկոպոսականաց, որոց կը պատկանէր, յորմէ յետոյ Պօսթընի Ս. Թրինիթի եկեղեցւոյն մէջ քարոզեց եւ յանկարծամահ եղաւ 1892ին, դեկտեմբերի մէջ։

Պրուքս մեռաւ, մի քամիելի գոյժ հնչեց ամենուն ականջին, ողբաց ժողովրդն համայն, զի կորսնցուց մին իւր լուսափայլ փարոսաց, սուգ բանեց ժողովուրդն Ատլանտեանէն մինչեւ Խաղաղականն։

Պօսթըն համայն դադար ըրաւ. նոյն օր և Կոլտ Թուէյթի հռչակաւոր վաճառատունն իւր ամբողջ գործաւորներով թափօր կազմած՝ յուղարկաւորութեան հանդէսին կը հետեւէր. 60,000 հոգի կը հետեւէր դագաղին, Ռըսըլ՝ Պրուքսի վաղեմի աշակերտըն, Մասաչուսէթի կառավարիչն, հետիոտն և սեւազգեստ, մինչ գերեզմանատուն գնաց, 150 եպիսկոպոսաց թափօր մը որք եկած էին այլ և այլ նահանգներէ, սեւազգեստ եւ տխրամած կը հետեւէին դագաղին որ կը բարձրանար Հարվըրդի փրօֆէսօրներու ուսին վրայ, Հարվըրդի 1,500 ուսողներ մեծաւ մասամբ եւրոպացի, գլխաբաց կ'ըսպասէին հրապարակին վրայ, ուրկէ պիտի անցնէր ամենուն ողբացեալ Պրուքսը. հարիւրաւոր պսակներ կը տեղային նորա դագաղին վրայ պատուհաններէ եւ տանիքներէ. «Պօսթըն Հէրըլտ» թերթն կը գրէր նոյն օր թէ «Պրուքսի թաղումը կը նմանի Վիքթօռ Հիւկօի թաղման» Պրուքսի մարմինը կը հանգչի Մաունթ Օպըրնի գերեզմանատան մէջ ի չարս անմահ անձնաւորութեանց։

Անկարելի է սրբել Պրուքսի յիշատակը ժողովրդեան սրտէն, ժողովուրդ մը որ գիտէ պատուել արժանն և պաշտել պատուականն որ ձեռնարկեց Պրուքսի արձանն կանգնելու հանդէպ Թրինիթի եկեղեցւոյն, յորում քարոզեց աւելի քան 10 տարի։ Ժողովրդեան ամէն դասէն մասնակցեցան այդ հանգանակութեան։ Ահա Պրուքս և նորա կենսագրութեան համառօտակ։ Ուրիշ առթիւ կը գրենք նորա գրական գործունէութեան՝ վրայ։

ՊԵՏՐՈՍ Ա. ՔԷՕԼՃԻԿԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Բամբակի այն ամբողջ քանակութիւնը զոր վերջին քանի մը ամիսներու ժամանակամիջոցին մէջ գործարանք պիտի սպառէին՝ բոլորովին տրամադրելի կը մնայ և հետեւաբար բեռ մըն է հրապարակին համար. այս իսկ է պատճառը որ, հակառակ հնձոց նուազութեան, բամբակը ոչ միայն յուսացուածին չափ չի կրցաւ բարձրանալ, այլ նաեւ քանի մը շաբթէ ի վեր հինգ բէնսէն մէկ երկու մետութիւն վար ինկաւ. գործարանաց արդի կացութեան հանդէպ, շատեր գուցէ զարմանան թէ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ բամբակը արագ արագ չիյնար, այլ ընդհակառակը, չնայելով վերջին անկումներուն, տակաւին գլուխը բարձր կրցած է բռնել. ասոր պատճառը տեսնելու համար յիշողութենէ հանելու չէ 1892 տարւոյն հնձոց քանակութիւնը, զի չը մոռնանք մեր ընթերցողներուն վերջնապէս յայտարարելու թէ բամբակի հունձքին չափը այլ եւս խնդրոյ տակ չէ մնացած. հաստատապէս ա՛լ հիմա գիտենք որ նախորդ տարուընէ երկու միլիոն հակ պակաս է այս տարիին բամբակը. ասոր համար է որ, հակառակ իրաց արդի վիճակին, բամբակի գնոց անկումը բաղդատաբար շատ աննշան բան է. կուզէ՞ք որ գուշակութիւնս քիչ մը աւելի առաջ տանիմ. մինչեւ իսկ հաւանական ալ չէ թէ բամբակի գները նորանոր անկումներ կրեն. տեսէ՛ք թէ ինչպէս։ Երբ ուշադրութեամբ դիտենք վերջին քանի մը շաբթուան ընթացիկ գներն՝ նուազագոյն գինը եղած է՝ 4 բէնս 50-52 միութիւն, և ժամանակին համեմատ մինչեւ 8-10-12 միութիւն բարձրացած և յետոյ նորէն ինկած է, առանց սակայն 4.50ը կոտրելու. և այս յաւելումները միայն ա՛յն ժամանակ տեղի ունեցած են՝ երբ հրապարակին վրայ զրոյցներ կը շրջէին թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է (կամ գոյանալուն հաւանականութիւն կայ) բանուորին ու տիրոջը միջեւ. բայց այս զրոյցը ջուրը ինկածին պէս՝ գիներն ալ միասին կ'իյնային. ասկէ վերջը բնաւ չենք կրնար ունենալ այն սրտի տրոփումները՝ որոնք զմեզ այնքան դող կը հանէին ասկէ քանի մը ամիս առաջ. օդը աղէկ է, օդը ամպամած է. եղեամ կայ, եղեամ չկայ, վերջապէս բոլոր այն բազմաթիւ պարագաները որոնք կոչուած էին վճռական արդիւնք մը ունենալ բերքին քանակութեանը վրայ՝ իրենց պաշտօնը արդէն կատարած և գործէ քաշուած են այլ եւս. ասպարէզը կը մնայ հիմա գործարաններուն։

Անգլիոյ արտածողք և յանձնակատարք այժմ իրական դժուարութեան մը մատնուած են. իրենց ստացած յանձնարարութիւններն, որքան եւս առ այժմ աննշան, չէ՛ կարելի գործադրել սովորական գներով. գործարանաց պահանջած գները անհամեմատ կերպով բարձր են, և ասկէ զատ չեն կրնար անմիջապէս գործադրուիլ. միւս կողմանէ, այն կեդրոններուն մէջ ուր այս ապրանքները պիտի սպառին՝ տակաւին հրապարակի նախորդ թուլութեան հակազդեցութիւնը պէտք եղածին չափ զգացուած չէ. թէ՛ հոս և թէ՛ ուրիշ տեղուանք տակաւին ապրանք կը ծախուի այնպիսի գներով՝ որոցմէ աւելի վճարել պէտք է՛ ծախուածին տեղը դնելու համար. աւելի՛ն կայ. վաճառման արդի գներն իսկ յաճախորդներուն բարձր կերեւան և ամենուրեք վարանում մը կայ՝ պէտք եղած քանակութեամբ ապրանք գնելու, սա երկիւղով որ մի՛ գուցէ ապագային գինները կոտրին։ Բայց սա ալ յիշենք որ, եթէ Պոլսի վաճառականք տակաւին կը համակերպին ըստ կարելւոյն աժան գներով ապրանք թողուլ՝ պատճառն այն է որ յոյսերնին դրած են Անգլիոյ «սթօք» ապրանքներուն վրայ. այս սթօքներէն դեռ ասդին անդին քիչ շատ կը գտնուին և անոնց տէրերը չտակը առիթէն օգուտ քաղելով կլորիկ շահերով ձեռքերնին սկսած են թեթեւցնել, միեւնոյն ատեն գործարանաց յառաջ բերած դժուարութիւնները կերպով մը մեղմելով։

Թուրքիոյ համար, Անգլիոյ զանազան կարգի հիւսուածեղինաց և մանածեղինաց գլխաւոր սպառումը տարին երկու անգամ տեղի կունենայ, մարտէն մինչեւ ապրիլի վերջը և օգոստոսի կէսէն մինչեւ հոկտեմբերի սկիզբները. եթէ չենք սխալիր՝ Թուրքիոյ նման ուրիշ ամէն երկրագործ երկիրներու առեւտրական կացութիւնն եւս իւր ընդհանուր գծերուն մէջ այսպէս է. ուստի մեր սպառման առաջին շրջանին համար Անգլիոյ յանձնակատարք այժմէն ի ձեռին ունին բաւական քանակութեամբ յանձնարարութիւն. իսկ արեւելեան ուրիշ երկու երկիրներու, Հնդկաստանի ու Չինաստանի յանձնարարութիւնք, որքան եւս զանազան պատճառներով վերջին տարիներս շատ սեղմուած, իրենց չափաւորութեան մէջ իսկ հսկայ թիւ մը կը կազմեն ուրիշներուն քով. հիմա, «ցուլ»երուն —այս ծանօթ բառը քանի ատենէ ի վեր մոռցած էինք—կարծիքը այն է որ յառաջիկայ գործարանք չափազանց սնունդ պիտի գտնեն իրենց մեքենայներուն համար, բայց ա՛յնչափ սնունդ որ ամենքը չպիտի կրնան մարսել և գուցէ կարեւոր մէկ մաս մըն ալ մերժեն. այն ատեն, «ցուլ»երուն կարծիքով, այս մեքենայները մինչեւ իսկ «տիչ քիրասի» ուզելու պիտի համարձակին, և այս ալ, միշտ «ցուլ»երուն կարծիքով, հասարակ համեմատութիւններէ վեր բան մը պիտի ըլլայ. պարզ խօսքով, ըսել կուզեն թէ գինները շա՜տ, բայց խելքէ մտքէ դուրս կերպով շա՜տ պիտի բարձրանան, ասոր համար հիմակուընէ «քէլէբիր» ապրանք գնելու ետեւէ են. «արջ»երուն գալով, ա՛լ անոնց ձայնը ձունը չի լսուիր. ա՛յն օրէն ի վեր, երբ վերջնապէս հաստատուեցաւ հունձքին այս տարուան քանակութիւնը՝ կարծես թէ իրենց մահուան վճիռը կարդացուած ըլլար. ա՛լ այն օրէն ի վեր որջերնուն դուրս ելնելու չեն համարձակած։

* * *

Գալով մեր բերքերուն՝ անոնք Անգլիոյ հրապարակին վրայ նո՛յն անշարժութեան մատնուած են ինչ որ էին ասկէ քանի մը ամիս առաջ։

Եթէ մխիթարուիլ կ'ուզէք, կրնամ սաչափ տեղեկութիւն մը հաղորդել թէ այս օրերս ճէհրին ու կտաւատը (քէթէն թօխումի) քիչ թէ շատ կը փնտռուին. մինչեւ իսկ այս վերջինէն անցեալ շաբթու 1250 պարկի չափ ծախուեցաւ Լիվըրբուլի հրապարակին վրայ, 416 լիպրան՝ 41/6 էն 42 շիլինի։

Իսկ ճէհրին վրայ թէպէտ գործ եղած չէ, սակայն անուանական գինն է 22/6—35 շիլին, տեսակին համեմատ։

* * *

Զանազան կարգի մետաղաց հրապարակն եւս ոգեւորութենէ զուրկ է Անգլիոյ մէջ. երկաթի գները ժամանակէ մը ի վեր բաւական կոտրած էին, բայց անցեալ շաբթու եղած զրոյցի մը վրայ՝ գինները քիչ շատ դիրք մը կրցին բռնել։ Երկաթեայ ձողերու առաջին տեսակը, ա՛յն զոր «մարքտ պառ» (marked bar) կը կոչեն՝ թօնէլաթօն 7 ոսկի 10 շիլինի ծախուեցաւ, իսկ հասարակ տեսակին թօնէլաթօն՝ 5 ոսկի 15 շիլինի։

Պղինձի գինը առաջուընէ աւելի կոտրած է. պզտիկ գործեր միայն եղան, կանխիկ դրամ՝ 45.12.6ի, իսկ եռամսեայ պայմանաժամով՝ 46.2.6ի։

Անագի գինը հաստատուն է, բայց անցեալ շաբթու բնաւ խնդրանք չկար։

* * *

Դրամի պէտքը անցեալ շաբթու բաւականին զգալի էր Անգլիոյ հրապարակին վրայ, այնպէս որ Պանքան հարկադրուեցաւ կէս միլիոն ոսկի իւր պահեստի գումարէն շրջաբերութեան հանել. սոյն գումարին 200,000ը հնչուն դրամ՝ իսկ մնացեալը պանքնօթ լինելով։

Փոխ տրուած տոկոսի սակը մէկ երկու օրուան համար °/₀ 3ի մօտ, իսկ մէկէն երկու շաբթի համար °/₀ 2 էր գրեթէ։ Իսկ դրամազեղչի սակը՝ Պանքայի թղթերուն համար °/₀ 1 ½էն պակաս, և ուրիշ կարգի թղթոց համար °/₀ 1 ¾ կամ քիչ մը աւելի էր։

Օտար արժեթղթոց մէջ՝ յունականք, իտալականք և գերմանականք շատ թոյլ էին. ասոր հակառակ, եգիպտականք եւ օսմանեանք լաւ բռնուած. իսկ Պանք Օթօմանը ⅛ի յետախաղաց շարժում մը կրեց։

ՊՐՕՔԸՐ

ԳՐԱԳԷՏԻ ՊԱՏՐԱՆՔ

Վահան ճերմակ թուղթին վրայ կքած, ձեռքը ճակտին կրթնցուցած, կը որոնէր սլացիկ երակներուն բարակ, Նրբին գծերը և մասներուն մէջ մտքին մաշկը փորփրելով կ'որոճար յօդուածին նիւթը։ Գրիչը թղթին վրայ կը խաղար զիկզակներ, կը շարէր անկապ բառեր, կը կոտտակէր զանոնք իրարու վրայ ու ատոնցմէ դիպուածաւ մը դուրս հանել կը յուսար իր նիւթին է՛ն հոգեբանական, է՛ն մարմնեղ մասը։ Վահան կ'որոնէր մաքովը կարդացած շողշողուն գրուածոյ մէջէն յօդուածի մը, նշանակելի և ինքնատիպ գրութեան մը գաղտնիքը։ Աչքերը խփելով, մասներուն ծանրութիւնը կոպերուն վրայ կեդրոնացնելով, ախորժելի սեւութեան մը, պատրոյգի մը նման ցայտուն ու երերուն մութ փոքրանըկարներու թաւալումներուն մէջ, մտքին ամբողջ ուժովը, կուզէր հնարել, կուզէր գտնել երփներանգ, Նրբահիւս ծրածանը որ հետզհետէ կը հեռանար, կը խուսէր իրմէ, անչափելի, անծայրածիր խորութեան մը մէջ թաղուելու, ու անյայտանալու, հեռանկարին աղօտ, անորոշ աղջամղջային գծերուն մէջ։ Վահան մերթ ընդ մերթ կը թղթատէր տետրիկ մը, ջղաձգօրէն կը դարձնէր էջերը ուր ընդօրինակուած էին գեղեցիկ գրութեանց, նկարագրութեանց հատուածներ։ Ներշնչումը հոգ գոնէ կ'սպասէր որ գար, զինքը գտնէր. բառերու ճոխութիւնները, դարձուածներու, պարբերութեանց տարօրինակութիւնը իրեն երբեք չէին խօսեր։ Ճոխ սրահի մը մէջ նետուած՝ չէր կրնար անոր շքեղութեանց գաղտնիքը շօշափել ու ատոնցմէ կազմել անձնական ինքնատիպ գեղեցկութեանց փնջիկ մը։ Հակառակ իր ջանքերուն, միտքը կ'անսաստէր, գրիչը չէր հնազանդէր և թղթին վրայ կանցնէր միայն բառերու կոտտակ մը, անհեթեթ, փուճ խօսքերու տրցակ մը, որք իրարու քով կեցած միեւնոյն տպաւորութիւնը կը թողուին վրան ինչ որ պիտի յառաջ բերէր, ատլասի, թաւիշի գոյնզգոյն ծուէններով շինուած, պատրաստուած կնոջ մը շրջազգեստը։

* * *

Վահանի գրականութեան մէջ նետուելու փափաքը յառաջ եկած էր իր դպրոցական ընկերներուն ոմանց յաջողութենէն, հրապարակին վրայ նոր գրիչներու, գաղառատ, իրական հոսում մը շաղուած գրութեանց արժէքին գնահատումէն և այն մեծ ընդունելութենէն զոր հետզհետէ հասարակութիւնը կ'ընծայէր արտադրող բեղուն մտքերու. Վահանի անձնասիրական, եսասէրի գաղտնի զարկը հընչած էր։ Ինքն ալ հիմա կըզձար ուրիշներու պէս փայլիլ թերթերու մէջ, յօդուածներու ներքեւ տեսնել իր ստորագրութիւնը կամ ծածկանունը, որ ա՛լ աւելի հրապուրիչ, ամենուն հետաքրքրութիւնը գրգռող, հետեւաբար ինքզինքին ներկայացման ու յայտարարութեան լաւագոյն միջոցն էր։ Լրագիրները, հանդէսները իրեն աշխատակցութիւնը պիտի խնդրէին, իր անունը ամենուն բերնին մէջ պիտի լսուէր, վիճաբանութեանց մէջ իր կարծիքը կշիռ պիտի ունենար. ինք ալ անաչառ քննադատի դերը պիտի կատարէր։ Ի՞նչ երջանկութիւն, ի՞նչ պատիւ։

Եւ ապա այն անուղղակի օգուտնե՛րը, ո՞ր մէկը թուէր։ Սալօններու, ընկերութիւններու, ակումբներու սիրելին միշտ, ձեռքէ ձեռք պիտի յափշտակէին զինքը։ Ամեն ուրախութեանց բաժնեկիցը՝ ամենուրեք պիտի փնտռուէր։ Այս ամէնը պիտի ստանար միմիայն իր գրչին ծայրէն թորած նորանոր գրութեանց շնորհիւ։ Ուրեմն Վահան կ'որոշէ հետեւիլ այս գեղեցիկ ճամբուն վրայ բացուած կոլոններու ածուներուն, տարածել կրքմազօծ ծուխին ոլորտներով իւր անուան հինգ գիրերը հասարակութեան ամէն աստիճաններուն մէջ և գրականութեան բարձունքը բազմած հիացողներու կոյտ մ'ունենալ իր շուրջը։ Ուրեմն գրականութիւնը պիտի ըլլար իր առարկան, իր նիւթը, պիտի հրամայէր անոր բանալու իր առջեւ վայելումներու բոլոր դռները։ Ո՜րքան միամիտ էր Վահան, ո՜րքան ապուշ էր ան, որ կը յանձնէր ալ դժուարահաճ, դժուարընտել, մշտափոփոխ աղջկան ձեռքն իր հրաւէրի տոմսերը գոհացնելու հոգը. է՛հ, իրօք Վահան անմիտ էր երբ կ'ենթադրէր թէ բաւ էր ճիգ մը ընել, որպէս զի իր գրամոլի տրփը ցմիշտ վառ մնար, ելեկտրական ցընցում մը սրսկէր եւ անոր հեշտութեանցը մէջ ապրէր, թմբալելով ինքն ալ խունկէ փետրիկներու վրայ ծածանող քմայքներու մէջ։

* * *

Վահանի աչքերը կ'ընդնշմարէին կիսաստուեր հատուածակողմ մէջէն գրականութեան շռայլած շնորհներն։ Իր ընչասէրի անփորձ ուղեղը չէր ըմբռնէր թէ որքան դժուարընկալ եւ անհամբոյր առարկայ մըն էր այդ գրականութիւնը։ Կը կարծէր թէ կը բաւէր միայն ձեռքը երկարել շօշափելու զայն և անկէ ոսկիէ հանքեր դուրս հանել։ Կը տեսնէր միմիայն անոր արտաքինը, անոր շողշողուն լոյսը և անկէ կը զարնուէր։ Այդ լոյսը կը կայանար, իրեն համար, հնչուն բառերու, նոր բացատրութեանց ճարտար գործածութեանը, քանի մը ֆրանսացի հեղինակներու թեթեւ գրութեանց պարզ նմանութեանցը մէջ։ Ասոնց թարգմանելու իմաստին, մակերպակը կը բաւէր. շէնքին փայլուն զարդարանքները կը գոհացնէին զայն դրսէն և պէտքը չէր զգար սեամէն ներս մտնելու, ատաղձին տեսակը և տոկունութիւնը քննելու, ճարտարապետական ոճը և նրբութիւնները խուզարկելու։ Վահանի գլխուն տրամագիծը այնքան նեղ, անձուկ էր որ չէր նշմարեր թէ գրական ասպարէզին մէջ յաջողելու գաղտնիքը քիչ մը հեռուները փնտռելու էր։ Մեռեալ տառեր էին իրեն համար այն բազմաթիւ պայմանները, որք անհրաժեշտ են գրական ո և է ճիւղին մէջ սովորականէն վեր ելլելու համար։ Գրողին ինքնութիւնը, անձնական շեշտը, գաղափարներու պէսպիսութիւնը, բնականին պատկերացումը, զայն շահեկան եւ կենդանի ընելու արուեստը, զննութեան խորութիւնը եւ ճշգրտութիւնը, հոգեբանական նրբին ուսումնասիրութիւնը, զանոնք ներկայացնող լեզուին տրամաբանական ճոխութիւնը, իրականին եւ անկապաչտականին ներդաշնակ և գրեթէ անզգալի ընդելուզումը, որ ամեն լուրջ գրութեան զուարթ մասը կը կազմեն, ընտրութեանց մէջ ցոյց տուած ճաշակը, և ամենուն մէջ հեղինակին համոզումը որ թափանցիկ քօղի մը նման կը փռուի ամբողջին վրայ, Վահանի սահմանափակ գանկին համար գոյութիւն չունէին։ Իր առաջին փորձերու անյաջողութիւնը կը վերագրէր ոչ թէ իր անկարողութեան և անձեռնհասութեան, այլ զինքը չը հասկցող ընթերցողներու։ Վահան գոնէ սա յատկութիւնը ունէր որ դիւրաւ չէր վհատէր. կ'աշխատէր, կը տքնէր, գիշերները ժամերով կերազէր բաց գրքի մը վրայ, կ'ընդօրինակէր ինչ որ գըտնար փայլուն, կը կարդար Փրանսական հանդէսներ, կը հաւաքէր նիւթեր, ատոնցմէ կ'ընտրէր երբեմն գրութեան մը հոգին և կը ջանար տեղափոխել զայն իր մէջը. զո՛ւր ջանքեր։ Տափակութիւնը այնքան հաստարմատ հիմ մը դրած էր, որ անզգալաբար, յակամայից կը գործածէր զայն իր նիւթերուն մէջ, կը զետեղէր գրուածքի մը էն կարեւոր տեղը եւ լայն խոշոր արատի մը պէս կը փակցունէր կենսական մասին վրայ։ Ատով շատ անգամ կը խանգարէր ներդաշնակութիւնը և երբեմն տեղւոյն գործածած յաջող արտայայտութեան մը արժէքը կը չեզոքացնէր այդ գլխաւոր թերութեամբը։ Վահան չէր կրնար որոշել այս Նրբութիւններն. իր զատողութիւնը ի բնէ փուտ՝ մնացած էր միմիայն կողմնակի ունայն աշխատութեամբ։ Չէր զանազաներ, չէր շօշափէր գոնէ ճաշակի մանրամասնութիւնները։

* * *

Ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր թերութիւն մ'ալ միւսներուն վրայ բարդուած էր։ Յիշողութիւնը, որ մեծ դեր մը կը խաղայ հոս ինչպէս ամէն պարագայի մէջ, զլացած էր Վահանէ իր թանկ պտուղները։ Արհեստական շնորհն, կամքին զօրութեամբ միայն կրցած էր ամբարել մտքին մէջ իրեն անհրաժեշտ պաշարը. բայց ա՛յ ալ, որքա՞ն կարճ ժամանակի համար։ Զարմանալի հակասութեամբ շինուած այդ ուղեղը կը բանար դռները միայն վերջին հիւրին ի վնաս նախորդին, որ կ'ստիպուէր տեղի տալ նորեկին։ Յիշողութեան այս թերութիւնը շատերու համար սովորական եղած, ընդհանրութիւն մը դարձած է. սակայն ատոնք մեծ յաւակնութիւններ չունենալով, իրենց խեղական չափը գիտնալով, չեն ենթարկուիր փորձութեանց։ Վահան իր բնութեան կոչումին հակառակ կանտեսէր այդ գլխաւոր պակասը, կը վստահէր իր ջիղերուն, կամքին զօրութեանը։

Սակայն ջիղերն ալ կը տկարանան, կամքն ալ կ'անզօրանայ և կեանքը ապարդիւն ջանքերու հայելին կը դառնայ։ Փրագէտի հանգամանք չունեցողը չը կրնար լինիլ գրագէտ։ Աչքերը կը տեսնեն առարկայն, այլ չեն նշմարեր անոր ցոլացումը։ Շատերու համար թանձր վարագոյր մը կայ կախուած աչքին և ուղեղին միջեւ։ Չեն կրնար պատռել այդ վարագոյրը, որ կարգիլէ աչքերու թափանցկութիւնը ներգործելէ ուղեղին վրայ։

Ուղեղը կը մնայ այրիացեալ, առանց շօշափումներ ընելու արտաքին աշխարհին հետ։ Զննելու կարողութիւնը, որ կ'ենթադրէ աչքին եւ մտքին միջեւ սերտ կապակցութիւն մը, աղօտ փճացած է. իր եզրակացութիւնները ի վեր հանելու անընդունակ է։ Տեսանելի առարկայն չխօսիր, չազդեր ուղեղին ջիղերուն վրայ որ հետզհետէ կը չեզոքանայ և կը գործէ ի վնաս մտածելու կարողութեան։

Այդ վիճակին մէջ կամքը անզօր է, ճիգը ապարդիւն եւ հակազդեցութիւնը անմիջական է։

* * *

Կէս գիշերը անցած էր, դեռ Վահան կ'աշխատէր, կը գրէր, կ'աւրէր, կաւելցնէր, երեւակայութիւնը գրգռուած, կը շինէր քմածին պատկերներ, անորոշ միջավայրէն էակներ կ'ըստեղծէր որք վայրկեանէ վայրկեան կը փոխուէին, կը տարրալուծուէին և կը ցնդէին աղօտ ստուերի մը մէջ. հաստ մառախուղ մը կար հոն, իր գլխին մէջ. գերմարդկային ճիգերով կուզէր փարատել այդ թանձր մուխը, որ կ'սպառնար հետզհետէ տարածիլ և խղդել իր ճերմակ սաւանին մէջ իմացականութեան յետին նշոյլը։ Վահան յոգնած էր, կը յուսահատէր, կը վհատէր, աչքին անկիւններէն մէկմէկ աղի կաթիլ կ'իյնար իր չորցած այտերէն վար ուր կը տիրէ հիմայ պղտոր դեղնութիւն մը։ Վիշտը կը լայնանայ կ'ընդարձակի, երիտասարդին բաց ճակտին վրայ՝ որուն անկիւնները կը կենան քրտինքի ցօղով խոշոր հատիկներ։ Յուսաբեկ մէկ հարուածով կը կոտրէ գրիչը և թալկացած կ'իյնայ թիկնաթոռին մէջ, հետեւելով երազներուն թռիչին որ հետզհետէ կ'անհետանայ իր մտքէ, խուլ ակնարկներէն։

ՄԿՐՏԻՉ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Մարդ մը փողոցին մէջ իր բժիշկին հանդիպելով, երեսը անդին դարձուց. անկէց անցնող բարեկամ մը պատճառը հարցուց։

—Կ'ամչնամ երեսը նայելու, որովհետեւ բաւական ատենէ ի վեր հիւանդ չեմ եղած։

* *

Կին մը կանանց ընկերութենէն խօսք կուտար և կ'ըսէր.

—Մարդիկը կը սիրեմ, ոչ թէ երկիկ մարդ ըլլալնուն, այլ կին չըլլալնուն համար։

* *

—Պարոն, կ'ըսէր իր տիրոջ գիւղէն նոր եկած ծառայ մը, մայրս ինձ պատուիրեց որ ձեր քով գալէս քանի մ'օր վերջ իրեն նամակ մը գրեմ. արդեօք չէ՞ք կըրնար ձեզ պէտք չեղած նամակներէն մին ինձ տալ որ իրեն ղրկեմ։

Տ. Ձ.

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՅՋԴԱՇՆԱԿԻ
Հիմնեալ 1889 ին
Ե. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Բերա, Մեծ-Փողոց, Թիւ 10, Բասաժ Խրիսթաքի
Նոյն Բասաժին մէջի մթերանոցը կը կրէ Թիւ 6

Վաճառում և գնում, փոխանակութիւն և վարձում, դաշնակայարդարում և նորոգում, գասառայց կողմէ յանձնարարութիւնք ամենայն խնամով և փութով կը կատարուին։

Դաշնակներ, Փարիզի ամենալաւ գործարաններէն, այնպիսի գիներով որ աւելի մըցում կը չըլէ։ Սրահի քոնսոլաւոր դաշնակներ, կրկին ջահերով, երկաթէ շրջանակով, ուղղահայեաց լարերով, փղոսկրէ ստեղնարանով, ֆրանսական պատրաստութիւն Բլէն վաճառատան, տասն տարւան համար նորոգութեան պէտք չունենալու երաշխաւորութեամբ, 30 օսմ. ոսկւոյ, սիրուն աթոռակով մը և չորս պատուանդաններով։ (Բլէն վաճառատունը մինչեւ ցարդ քսան ոսկեայ և արծաթեայ շքադրամ և պատուոյ հինգ վկայական ընդունած է)։ Համակ ոսկեզօծ դաշնակ մը ուղղահայեաց ագեւոր(հնութիւն) —Սրահի դաշնակներ՝ ոսկեզօծ և արծաթազօծ նկարներով (Բլէն)։ Երեք օքթաւով դաշնակներ, նուէրի համար.—Ինքնանուագ դաշնակներ.— Բոստոն՝ (այսինքն ոտքով նուագելու դաշնակներ).— Տէպէն՝ (ձեռքով նուագելու դաշնակներ։ Յիշեալ դաշնակները պարզ դաշնակաց պէս ձեռքով եւս կը նուագուին. Պոլ դաշնակներ բոլորովին պղղայի վրայ ոսկեզօծ արոյրէ ծաղիկներով.— Երգիոնք Ամերիկեան.—Նօթա դարձնելիք կատարելագործեալ գրակալներ, (tourne-feuillets). Ինքնաշարժ գրակալներ.—Մետաքսեայ գրակալներ.— ամեն տեսակ մէկ կամ երկու երեսով փայտէ կամ երկաթէ ոսկեզօծ կամ սեւաներկ գրակալներ։ Աթոռակներ և թիկնաթոռ աթոռակներ զանազան գիներով, երաժշտութեան պարզ դրուեամբ էթաժէռներ.— Պարզ և հնչական չափահարներ.—Երաժշտակալներ, պատուանդաններ, Նոր տեսակ դաշնակի ճրագներ, մետաքսանկար ծածկոյթներ դաշնակի վրայի և ստեղնարանի համար. սիրուն առարկայներ դաշնակներու վրայ հաստատելու համար եւն. եւն. դաշնակի ամէն տեսակ պիտոյքներ և մանր նիւթեր. մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառմամբ։ Յիշեալ դաշնակի վերաբերեալ գործքերն Փարիզի ամենէն համբաւաւոր Միւլլերի վաճառատան մէջ պատրաստուած են։

Դաշնակներ յանձնարարութեամբ, աւելի աժան գնով քան այն դաշնակներ զորս յանձնակատարք բերել կուտան։ 329

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԱԼԻՔՍԱՆ ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ակռայի ամենէն անտանելի ցաւերը կը դարմանեմ անմիջական կերպով։ Առանց ակռան քաշելու, փտութիւնը ինչ վիճակի ու դիրքի մէջ ալ ըլլայ, 3-4 անգամ դարմանելով, ջղերու փտեցնելու գործը կը վերջացնեմ եւ փըտած մասը կը լեցնեմ ապագային ցաւի, մաշելու եւ թափելու ամէն վտանգէ զերծ թողլու պայմանաւ։ Լեցուելիք նիւթն է ոսկի, բլաթին եւ այլն։

Կեղծ ակռայներ ոսկւոյ կամ քաուչուքի վրայ։ Այն անձինք որք իրենց կեղծ ակռայները քանիցս շինել տուած եւ ոչ մէկ կերպիւ անոնցմէ գոհ են մնացած, կամ զայնս զսպանակի ու թելերու հոգնեցուցիչ միջոցաւ կը գործածեն, թող դիմեն ինձ որ մաշած ու անկարելի կոչուած լինդերու վրայ կը զետեղեմ կեղծ ակռայներու ամբողջ կամ անջատ շարք մը եւ այս առանց զսպանակի եւ այլ որ եւ է ուրիշ միջոցի։

Նոր դրութեամբ կը հաստատեմ ոսկւոյ նուրբ թերթերու վրայ ամբողջ ակռայներու շարքեր որով քիմքն իւր համն եւ լեզուն իւր արտասանութեան կորովը ու Նրբութիւնը չեն կորսնցնէր, ակռայներն աղտէ, հոտէ եւ կոտրելու վտանգէ զերծ կը մնան։ Զանազան ձեւերով կը պատրաստուին ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դրութեամբ ակռաներ։

Փտած ակռաներու ամենախորին արմատներն անմիջական կերպիւ եւ առանց ցաւ պատճառելու կը քաշուին։ Դիմել առաւօտեան 1 էն մինչեւ ժամը 12 (Ը. Թ.), ի Բերա, մեծ փողոց Դօնզօրտիայի դէմ Թիւ 2։ 287

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ՊԷՅԱԶԵԱՆ

Որ Օսմ. դատարանաց քաղաքային, պատժական և առեւտրական ճիւղերուն մէջ երկոտասան տարիներ անդամութեան պաշտօններ վարելէ յետոյ վերջին տարիներս փաստաբանական գործերով կ'զբաղէր, իւր գրասենեակն հաստատած է ի Պոլիս։

Կ'ստանձնէ Կ. Պոլսոյ և մերձակայ գաւառաց մէջ Օսմ. քաղաքային և առեւտրական դատարանաց, վարչային ժողովոց եւ մահքէմէի շէրիյէի առջեւ տեսնուելիք ամեն կարգի դատերու (պիտայէթ, իսթինաֆ, թէմեիզ), ինչպէս նաեւ մեր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեսնուելիք դատերու փոխանորդութիւն և դատական ամէն տեսակ գրութեանց պատրաստութիւն։

Կ'ընդունի գաւառներէ յղեալ իսթինաֆի և թէմեիզի վերաբերեալ գործեր և դատական և Օսմ. ուրիշ ամեն Նախարարութեանց մօտ հետամտութեան կարգի (Թաագիպաթ) յանձնարարութիւններ։

Մասնաւոր պայմաններով կը հայթայթէ դատական ծախսն և փոխանորդութեան վարձքն այն տեսակ դատերու, որք սուղ միջոցի մէջ յաջողութեամբ վերջ գտնելու ապահովութիւն ունին։ 17

Դիմել. Բիւչիւք Ապպուտ խան, Թիւ 4, Մարփուչճըլար-Իչի, Ստամպօլ։ 33—60

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

«Տուրօ» շոգենաւը, նաւապետ Մարշըլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹԸՆ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,9
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ անհնգած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամեն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դիւրութեանց եւ ստորագրութեանց մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիտնալ թէ ինչ գնով՝ նաեւ եթէ աւելցուցած իրենց հաստատութեան. Ասոնց հրդեհի դէմ համար մինչեւ ցարդ տուած վնասուց 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գտնուող թիւ 22 և 22 ½ սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ եւ Պոլսոյ վերատեսուչ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ ՓԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գուլէլիտէ ալէրտեսիթէ ինչա պուլունան պինանըն խարճը տախիլի սըվալարը մագթուլէն ինչա ու իմալ օլունմագ իւզրէ մինագասաեա գօնուլարագ 309 սէնէսի մարթըն 6ընճը բազար կիւնի գարարը գաթիսի Փէրտասը 100ու 5 թէնզիլաթըն գալուլը մուգարրէր օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն ինշաաթը ալքէրիէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 51 2—3

Նիզամիէ էրզագ անպարընտա միւթէրաքիմ օլուպ Փիրուխթ օլունաճագ օլան 8,000 գըէէ մըգտարը սիւբրիւնտի բիրինճին պէշէր գըէէսի 10 բարատա միւշթէրիսի էօհտէսինտէ օլուպ մարթը բուլունուն Չինճի սալը կիւնի պիլմիւզաեէտէ գարարը գաթիսի միրիւլէճէկինտէն իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 52 2—3

Նիզամիէ խաստէխանէ պուլունան Փայրիգայի հիւմաեունլար լազըմէսի իչուն միւպայեա օլունաճագ օլան 10,000 գըէէ գէլթուն եաղընըն իթասընա թալիպ օլան վէ շէրայիթինի անլամագ իսթէեէնլէրին իշպու շումաթը բուլունուն նիհայէթինէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 50 3—3

NEVRALGIES ՋՂԱՑԱՒ ԱՆԿԱՐԳ, ՍՆԱՊԱԹՍՂ խիթք, և ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժեն ՏԻԿԻՆ ՔՐՕՆԻԷԻ ԱՆԹԻՆԷՎՐԱԼԺԻՔ գեղահատներով: Տուփը 3 Փր.—Պահանջել Գործարանատիրոջ Միութեան դրոշմը, կեդրոնատեղի Դեղ. Բոմպէզ, 23, Մոնէ փողոց Բարիզ. Ի Կ. Պոլիս Պէզիճի և ընկ. դեղավաճառք, և ամեն չաւ դեղարաններ.

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դարմանամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմայէ-վառ եւ ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ առողջ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է Նորա անհամար արդիւնքը առողջ գիտուն ամեն: Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող Թունաւոր անմէլ մարմնի նիւթոց միջոցաւ, որք Թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան Թունաւորումն. որոց առ անուններ նորոգած է. ջերմն և սարսուռ, Թոքային ջերմ, օրական ջերմ, ընդհատական ջերմն մաղձային տենդ և հրաաւոր տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և Թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնորութեան վայրերէ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց ողողումներէ և ականներու ծակտիններէն ելած Թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմ ու տենդից դեղը կը ընէ այդ ունաւոր նիւթոց կամ հօգերու աղդեցութիւնը, դուրս կը տանէ զայն մարմնէն մէջէն, որով դեղ է ամենանիւթ ուսումնականն առողջապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտուած առողջ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի. Կը ծախուի Միացեալ և Նահանգաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա. Կ. Պոլիս։ 350

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

Պատիւ ունի ազդարարել արգոյ հասարակութեան թէ՝ յետ այսօրիկ յանձն կ'առնու ամեն լեզուաւ այլեւայլ տպագրական գործեր, մաքուր միանգամայն չափաւոր գներով, որպէս պահարանի վրայ հասցէներ, նամակագլուխք, վաճառականական նամակներ, հարսանեաց հրաւիրագիրք, մահազդք ևլն. ևլն. մասնաւորաբար վայրկենական այցաքարտք: Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ։

Փափաքողք պէտք է դիմեն առ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ ի Նորատունկեան խան, Ղալաթիա Կ. Պոլիս,

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

Հիմնեալ 1852 ին

Դրամագլուխ Անգլ. Ոս.	3,000,000
31 դկ. 31ին ասանդ տրուած գ.	1,771,006
1891 դկ. 31ին պահեստ	1,635,903
Հասոյթ 1891 ին	1,851,329

Այս ընկերութիւնս ընդդէմ հրդեհի կ'ապահովէ ամեն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայս, ինչպէս և նաւահանգստին մէջ.

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

Վնասի առթին առոք և խղճմտօք վճարումն։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իգգէթ փաշա խան, Ղալաթիա

ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՓՕՆՏ
Ներկայացուցիչ
257 ՓՕՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱԹԱՃԸՐՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Եէլէնիկ. Լիվէրփուլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի մէջ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալգամօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանամա	1700
Ապօլլօ	5500	Կիտանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիոսթօ	3000	Կրոտնօ	2200	Քուիպէգ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Ռիալթօ	4400
Պօրոտինօ	2200	Հիմալայօ	[illegible]	Ռինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Ռօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Զուալէֆ	1200	Ռօմէօ	3500
Գայրօ	2600	Այակօ	5000	Ռօզարիօ	3500
Գալիփսօ	2500	Ճիւնօ	3300	Սալերնօ	4000
Գամէօ	2100	Քօլբինօ	2000	Սանտիակօ	3200
Գաթօ	2000	Գօլբինօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Լանտօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիգակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրրէնթօ	4300
Գլիօ	3300	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թասսօ	1200
Տէգօ	2500	Լամբօ	1500	Թօֆիա	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրիտօ	900
Տօլօ	4800	Մօրտէկլիւ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրագօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուռնօ	5000
Տայնամօ	2600	Մուրիլլօ	2100	Ուիլսօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օբլանտօ	3000	Թրիֆանիա	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ալմիրօ	200
Ֆալգօ	800	Օզօրմօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օսթօ	2000	Թոսքանէթօ	120
Էճիփշըն Մօնարք					3000
Բէրշըն Մօնարք					3000
Լիտիըն Մօնարք					3100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի
Դիմել առ Յ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՍՕ
Գործակալք
293 Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միւմ խան, Ղալաթիա

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՆԻ

ՔԻՍՕՎԻՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՍԷՆ

ԲԷՊՍԻՆՈՎ և ՏԻԱՍԹԱԶՈՎ

Բէբսինն ու տիասթազը բնական եւ անհրաժեշտ երկու գործիչներն են մարսողութեան: ՇԱՍԷՆԻ ԳԻՆԻՆ, 1864 ին, յոյժ նպաստաւոր տեղեկագիր մը ստացած է Փարիզի բժշկական ակադեմիային մէջ: Այն ժուականէն ի վեր, ամենակարեւոր տեղ մը գրաւած է Ախտաբուժութեան մէջ, եւ ամեն օր կը կը յանձնարարուի բնդդէմ,

Դժուարին կամ անկատար մարսողութեանց, ստամոքսացաւերու, դժուարախալութեան, ստամոքսատապերու, յամր նորաբուժութիւններու, փսխումներու, փորհարութեան, ախորժակի կորուստեան, եւայլն.

Փարիզ, 6, Վիքթորիա ծառուղին եւ գլխաւոր դեղարաններու մէջ։

ՀԱՐՄԷՆԵԱՆ ՕԾԱՆԵԼԻՔ

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆՈՂ, ՄԱՐՄՆՈՅ ԴՈՅՆԸ ՄԻՇՏ ՕԾԱՆ ԿԱԹԻՆ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Ընդամուան մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուլիշ ամեն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ: Լուաջին անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խկոյն որ երեսը, վիզը, Թեերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ: Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցունէ: Ընչէտ կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցանները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բրտութիւն և թծաւորութիւն: Եւ առ ամեն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մտանուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուածէ:

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք: Կրլաճառուի սափրիչներու, անոյշ խւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով:

Մեծաքանակ վաճառումի իյնալ Պէթէր. Բիւյիւքեան եղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և Նիւանու, Նիւքոլս Բալըրըմ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Բանձիւք, բրիտանական դեղարանը և Իպէոթ, հաստավաճառ, Մեծ Փողոց Բերա, 433։

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթական նաւարկութիւնք

Բշ. 1/13 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 2/14 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ-ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,
Դշ. 3/15 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 3/15 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստներ մինչեւ Բաթում առաւօտեան ժամը 11ին։
Շ. 4/16 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ. —Մարտ 2/14, երկուշաբթի օրը կը մեկնի դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ու, գնալով Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանգչին Թրիբոլի Պէյրութ, Եաֆա, և Բօր-Սայիտ դադար չունենալ. 9

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պոնտոսի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիա երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Յաղթանք և այլ տեղեկութիւն
Նաւապետի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակալն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԻԳՈՒԼ
477 Մուհէնտիս Սէֆէ Փրանկ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլի և Մէնչէսթըրի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրօս	4000	Ռամսէս	3000
Օսմանլի	4900	Նեֆթիս	3000
Սէսօսթրիս	3250	Թէպս	3000
Թիպա	3250	Լոթուս	800
Մաքտալա	3250	Օզիրիս	800
Մաֆիթիս	3250	Ալեա	700

«Սֆինքս» շոգենաւը փետր. 23ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդ. վաճառքով։

Դիմել առ Փ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ռիթիոլ խան
ՋԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 34 Ջէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ամէն երկու շաբաթ կը բանին Լիվէրփուլի և Արեւելից մէջ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պօթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բաւոնիա	5587	Ալկէրիա	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սքիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալեփփօ	2148	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոքքօ	1855
Շերպուրկ	1614		

«Շերպուրկ» շոգենաւը, նաւապետ Փրինկ, Լիվրբուլէն հոս կը հասնի դէպ ի ամսոյս 17։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Գործակալ
Thomas C. Joly
Ալէքսանտր խան, Թիւ 401
47 Ղալաթիա

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Կ. ԲԷԶՄԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Մուսէ խան, Վոյվոտա փողոց Թիւ 2

Մեր դրամատունը կ'ընդունի առեւտրական կամ սեղանաւորական ամեն ձեռնարկ ի մայրաքաղաք եւ օտար երկիրներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով բաժնեթուղթի վրայ փոխատուութիւնք գանձմունք աստ և յօտար երկիրս, վճարում տոկոսի կտրոններու եւ պանքատմներու, ի հրաման տոմսեր կը յանձնէ մեծ և փոքր Ցունաստանի, Եւրոպիոյ եւ Թուրքիոյ վրայ: Եւրոպական տէրութիւններէն երաշխաւորեալ վիճակահանութիւններու պարտաթուղթեր թէ կանխիկ թէ ամսական 20էն 100 ղրշ. վճարումներով եւ ամեն դիւրութիւնք յաճախ րդաց վիճակահանութեանց եւ շահերու գանձման քոնթրոլին։ Ի ստորեւ նշանակեալ պարտաթուղթերէն ամեն գնող առաջին վճարումէն տէր կ'ըլլայ պարտաթուղթին՝ պաշտօնագրով մը որուն կը միանայ պարտաթուղթին թիւը կրող նամակ մը և այդ թուականէն իրաւունք կունենայ ամեն վիճակահանութեան, և թիւն ելնելու պէս իրաւունք ունի իր շահած գումարին ամբողջական վճարման։ Գնուած բաժնեթուղթին տոկոսները գնողին կը վերաբերին առաջին վճարումէն իսկ։ Աւելորդ է պարզել բոլոր առաւելութիւնն որ յառաջ կուգայ պարտաթուղթեր գնելու այս միջոցէն այն անձանց համար որք ամիսը փոքր դրամներ ունին տրամադրելի։ Եւ որք օգտակարապէս և երաշխաւորութեամբ կրող են ի կիր առնուլ իրենց փոքր խնայողութիւնները՝ յոյս ունենալով հարստութիւն չունել առանց զոհողութեան։ Միակ միջոց կարենալով ամիսը 20էն 100 ղրուշ տրամադրելի ընել պարտաթուղթերու գնման համար, առանց վնասու, նոյն իսկ եթէ բախտը նպաստաւոր չըլլայ ժամանակէ մը ետք կը տիրացուի տոկոս բերող պարտաթուղթի մը, 200էն 500 Փր. դրամագլխոյ մը։

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԸ	Տարեկան վիճակահանութեանց թիւը	Մեծ թիւերու գումարը		Քուբոնին տարեկան վճարումը	
Ցունաստանի Ազգ. Պանքան 4 %	3	Թիւ 27,	Փր. 300,000	Փր. 16	Ղրշ. 100
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 3 %	6	,, 591,	,, 1,060,000	,, 15	,, 100
Անբրէօն քոմինալ Փարիզի 3 %	4	,, 352,	,, 1,500,000	,, 12	,, 100
Քաէտր Ֆօնսիէ Եգիպտոսի 3 %	12	,, 312,	,, 1,500,000	,, 7.50	,, 50
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս անտոկոս	2	,, 444,	,, 314,000	,, 7. 5	,, 20
Անբրէօն Քոմինալ Պրուքսէլ քաղաքին	6	,, 141,	,, 295,000	,, 2.50	,, 20
Օսմ. պարտաթուղթ անտոկոս	6	,, 300,	,, 3,600,000	,, ...	,, 20

387

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1892 ՅՈՒՆՎ. 20 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ 7

Վոսփորէն իջնող շոգենաւեր

1 35 Եէնիմ. Մէզ. Պիւյիւք. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
1 40 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզգ.
1 45 Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք.
1 45 Պէյգօզ Բաշապ. Չուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ.
2 15 Պէյգօզ Բաշապ. Եէնիք. Գանլըճ. Պօյաճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկլ. Պէյլէր. Օրթագ. Գզգնճ. Իւսկիւտար Պէշիքթաշ
2 15 Եէնիմ. Մէզար. Պիւյք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթգ. Պէշիքթաշ։
2 50 Ռ. Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէզարպ Պիւյիւքտ. Թարապ. Պէյգօզ Բ. պաշճէ Չուպուգլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չնկլ. Պէյլր. Գուզգ. Իւսկտ.
3 15 Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլր. Գուզգ. Պէշիքթաշ
3 20 Եէնիմ. Մէզար. Պիւյք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ Օրթագ. Պէշ ք.
4 15 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիւք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք.
4 45 Պէյգօզ Բաշպճ. Չպուգլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիք.
5 45 Եէնիմ. Մէզար. Պիւյք. Թարապ. Պէյգօզ Եէնիք. Սթէն. Գանլճ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Պէյլր. Օրթագ. Պէշիքթաշ
7 — Միրկն. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվտ. Չնկլ. Պէյլրպյ. Օրթգ. Գզգնճ. Պէշիք. Իւսկ.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ, Պիւյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշպ. Եէնիք. Միրկ. Գանլճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզգ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Ռ. Գավ. Եէնիմ. Մէզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Միրկեօն. Ռ. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիկ.
8 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Իւսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պիւյիւքտ. Թարպ. Եէնիք. Աթէնիա Պօյաճ. Ռ. Հիսար Արնավ Օրթ. Պէշիկ.
10 15 Ա. Գավագ Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապիա Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւեր

2 30 Պէշիք. Օրթագ. Արնվ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Ա. Գավագ
3 15 Իւսկ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա Չուպգ. Բաշպահճէ Պէյգօզ
3 40 Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնվք. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
4 10 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյգ. Թարպ. Պէյիւք. Մէզար Եէնիմ.
4 30 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Միրկ. Սթէնեա. Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
5 15 Իւսկ. Պէշիք. Օրթ. Գուզգ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մէզպ. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավագ
5 20 Իւսկ. Պէշիք. Գզգնճ. Օրթագ. Պէյլէրպյ Չէնկլք. Արնվտ. Պէպէք Գանտիլ. Ա. Ռ. Հիսար Գանլճ. Միրկեօն
6 — Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Օրթագ Արնավ. Պէպէք Ա. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգզ Թարպ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պօյաճ Գանլըճա Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մէզար. Ա. Գավագ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Գուրչ. Արնվտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ
9 15 Պէշիկ. Օրթագ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Գանլճ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարպ. Պէյիւք. Մէզար. Եէնիմ.
10 5 Գապ. Գուզգ. Պէյլէր Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպուգ. Բաշպ. Պէյգ. Մէզպ. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 15 Գապ. Պէշիք. Իւսկ. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկէլք. Գուրուչ. Արնավ. Գանտլ. Ա. Ռ. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյգօզ
10 20 Պէշիքթաշ, Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկեօն Սթէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 10 Իւսկ. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշպ. Պէյգ.
11 20 Պէշիք. Օրթագ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզար. Եէնիմ.
11 30 Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք Պէպէք.
12 15 Պէշիք. Օրթագ. Գուրչ. Արնավ. (Այս շոգենաւը դէպ եղած առեն մինչեւ Գուրուչ. պիտի երթայ

ԼՈՒՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Վանք փողոց, 15
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

33

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Փր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բոնէ)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 460,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՅՇԹԱԼ, Ազգային երեսփոխան, Նախկին փոխ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ Բարիզ-Լիոն-Միջերկրեայ երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. Կայս. Պանքայի, ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՆ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյյ Մոնթանեի և Լէրինեի ածխահանքաց Ընկերութեան.
ՀԻՊՐՕԼ, Նախագահ Մէլիւզինէ Ֆոռվայի Ապահովագրական ընկերութեան.

ԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԷՐ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պօլ Ժ. ՍԸՌՈՒԶ, Նախկին ելմտական քննիչ, ՓՈԽ-ՏՆՕՐԷՆ

Պ. Պ.
Ս. ՀԷՅՄԸՆ, Հոթինկէր և Ընկ. դրամատնեաց տանէն.
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Ընդհանուր Առեւտրական Դատարանին, փոխ Ֆրանսական Պանքայի, փոխ Փարիզ-Օրլէանի Հիւսիսային երկաթուղեաց,
Հ. ՄԻՐԱԲՕ, Միրաբօ Բաքոր, Բիւլրօք և Ընկ. դրամատանց տանէն.
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լուար երկաթուղեաց Ընկերութեան փոխ.
Ա. ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ. դրամատանց տանէն, փոխ Ֆրանսական պանքայի, առեւտ. Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, փոխ Օսմ. պանքային.

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ԱԼՊԷՐ ՖՈՒՌ, Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Փոխ-Տնօրէն

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Փր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատունը ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն ի Կ. Պոլիս, **ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ**, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Էրամեան խան, Թիւ 2